

arxiu del
centre excursionista
de terrassa

quarta època - abril / juny 1976 - N.º 7

SUMARI:

"Encara més sobre el nostre Sant Llorenç"

"La «Cordillera» Blanca en els Andes Peruans" (I)
per Angel Casanovas i Crespo.

"Les Vanesses catalanes" (Fam. Nympholidae), per
Jordi Cadevall i Vigués.

Crònica: Actes i conferències. - La Diada de Sant
Bernat de Menthon. - 45 Diada de Germanor.

Biblioteca: Obres ingressades per donatiu i per ad-
quisició.

Secció d'Alta Muntanya: Esquí de muntanya. - Una
nova escalada a Montserrat: La Salamandra - Via
Sánchez Berenguel. Participació a la V.^a Alta Ruta
de Muntanya

Secció d'Investigacions Subterrànies: Resum del
darrer col·loqui sobre tècnica de l'exploració sub-
terrània. - Problemes actuals de l'exploració sub-
terrània. - Seminari d'Espeleo-Socors.

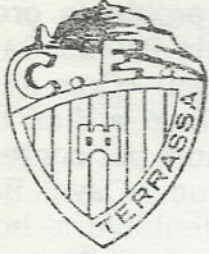
Secció de Ciències Naturals: L'aparició del Llibre
Blanc de la gestió de la Natura als Països Catalans.

Excursions realitzades.

PORTADA:

El Chopicalqui (6.400 m.) Objectiu de la nostra sortida, és un cim amb fabuloses perspectives sobre tot el grup del HUASCARAN i HUANDOYS.

arxíu del centre excursionista de terrassa

Adherit a la Federació Catalana de Muntanyisme
Federació Catalana d'Esquí
Institució Catalana d'Història Natural

QUARTA ÈPOCA — ABRIL / JUNY 1976 — N.º 7

ENCARA MÉS SOBRE EL NOSTRE SANT LLORENÇ

Amb el risc de fer-nos pesats voldríem posar a la consideració dels nostres lectors algunes reflexions sobre la muntanya de Sant Llorenç del Munt. Certament que no fa gaire en parlàvem (1), però si realment volem tenir el dret de dir-li «nostra» ens n'hem de preocupar més.

El cas és que no fa gaire es procedí a una important campanya de neteja del Parc de Sant Llorenç, en la que alguns membres de casa nostra hi participaren molt activament. Els ho volem agrair, car tots n'hem sortit molt beneficiats. Aquesta iniciativa, proposada per la Unió Excursionista de Sabadell, que a més publicà un interessant prospecte que trametèrem a tots els nostres consocis, es portà a terme el dia 11 d'abril en una col·lectiva de neteja de la Serra de l'Obac, la part de la nostra muntanya que ens quedà encomanada.

Però no n'hi ha prou amb això. La neteja cal fer-la cada dia, sempre, constantment. Cal començar per no embrutar la muntanya, no destruir el paisatge, ni les plantes, ni els animals. Cal inculcar a les noves generacions i als que no comprenen ni estimen la muntanya que hem de respectar la Natura. Són coses senzilles, d'aquelles que sembla que no tenen importància però contribueixen a embrutar o a conservar neta la muntanya, creant l'hàbit, el costum i l'exemple de fer-ho així, i alhora no costen de fer.

També hi ha molts altres atemptats contra la Natura, que van des de les motos de trial als arrossos a la cassola. Tots ho sabem, doncs au! lluitem pel nostre Parc. Recordem el què ens deia l'esmentat prospecte: «Si tots, començant per tu, respectem els boscos, les plantes, el animals per petits o lletjos que siguin, i tota la Natura, continuarem gaudint de totes les bel·leses que té i ens mostra. Com més la coneguis més t'agradarà». I si no ho fem els excursionistes, qui ho farà? Fem que almenys no puguem ser

objecte de crítiques per part de ningú. Que siguem un exemple de debò per a tothom!

Però, com dèiem, no solament la brutícia i les deixalles ataquen el nostre Parc. També les segones residències són un altre problema greu, segons senyala el Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans (2), que recentment ha estat editat. Parlant d'això ens diu: «Com sempre, la dèria de confondre el gaudi del bosc amb la instal·lació a dins del bosc, ha estat convenientment explotada pels promotors i hom pot contemplar ara ja com les parcel·les s'enfilen muntanya amunt fins a tocar Cavall Bernat». I segueix encara: «Aquesta situació és doblement lamentable si hom considera que sobre Sant Llorenç del Munt gravita la primera delimitació efectiva del Parc natural del nostre país». Un parc, que si bé és millor que els que defineix la nostra absurda i desgraciada legislació, no acaba d'ajustar-se a les normes internacionals sobre parcs naturals, éssent-ne una causa aquest alt percentatge de l'edificabilitat en les zones d'influència del parc, que amb la limitació per sobre de les cotes 700-800 metres «fa que sigui la riota de tothom».

Tenint en compte tot això; recordant l'alt interès botànic i faunístic que la nostra muntanya té (com hem repetit dotzenes de vegades i també recalca el Llibre Blanc); no oblidant que aquesta publicació, la més completa, important i autoritzada de quantes s'han fet al nostre país, qualifica la serra com a **zona amb mesures especials de protecció**; tement, perquè l'experiència ensenya, futurs atemptats, com un parador al bell mig de la muntanya, creiem que el dictamen que el Llibre Blanc en dona i que subscriuim totalment és prou terminant i ha de ser dut a la pràctica ben aviat: **«Sant Llorenç del Munt i la Serra de l'Obac són ja un parc, però un parc a mitges. Allò que cal fer és simple i clar: que esdevingui un parc de cap a peus, des de la base de la muntanya fins al punt culminant».**

Nosaltres hem fet ja gestions a la Diputació provincial de Barcelona, ja que el patronat del parc encara no és constituït, perquè es preservi la muntanya, que ara més que mai diem nostra, perquè ara més que mai, quan la sabem ferida i anorreada és causa de la nostra estimació i ajuda. Ens queda doncs l'esperança que encara s'hi pugui fer quelcom. Amb tot, i especialment ara que ningú la vetlla, ja sabem què cal fer.

I a aquesta esperança s'hi suma, quan escrivim aquestes ratlles a principi d'estiu, la que enguany el foc no ens en destrueixi un tros més. Així amb el parc, com en tantes altres coses d'aquest país, continuem vivint d'esperances i d'illusió. Fins que ens les frustrin. Fins que siguin realitat!

(1) Arxiu del C.E.T. Quarta època, núm. 5. Oct-des. 1975.

(2) Natura, ús o abús? Llibre Blanc de la Gestió de la Natura als Països Catalans. Institució Catalana d'Història Natural. Ramon Folch i Guillén, secretari de redacció.

LA «CORDILLERA» BLANCA EN ELS ANDES PERUANS (I)

Per Àngel CASANOVAS i CRESPO

La «Cordillera» Blanca, al nord del Perú, és un dels sistemes muntanyosos tropicals més bonics de la terra i un dels més espectaculars de tota la Serralada Andina. Perteneix a la «Cordillera» Septentrional i està flanquejada per Occident amb la «Cordillera» Negra, un massís sense neus ni gels, els pics dels quals varien entre els 4.700 i 5.000 metres. Al mig d'aquestes dues serralades s'obre la profunda «Vall del Riu Santa», una de les més populosos del Perú, i on es troba situada la ciutat de HUARAZ (3.100) capital andina per excel·lència, i a la vegada del departament de ANCASH, regió on s'alça la majestuosa «Cordillera» Blanca. Més cap a l'Orient, després d'una vasta zona de contraforts de menys elevació, discorren les aigües del Riu Marañón, el qual té origen en la «Cordillera» Raura, situada més al sud. Aquest riu és una de les corrents principals d'aigua que nodreixen el naixement del cabalós Amazones.

La carena muntanyosa, orientada en direcció S.S.E.-N.N.O. s'extén al llarg de 180 quilòmetres, oferint-nos en la part més espectacular una modesta amplada d'escassament uns 20 quilòmetres. La separen de la costa del Pacífic uns 150 quilòmetres en línia recta, i en dies força clars és fàcil veure des d'una cota enlairada o des de les crestes de la «Cordillera» Negra les tranquil·les aigües d'aquest Oceà.

La vall del Santa que s'extén als peus de la «Cordillera» Blanca és de fàcil accés des de Lima o qualsevol altre punt important de la costa. Es troba unida a la capital per uns vols regulars de la «Companyia FAUCET». Però per aquell que sigui amant d'emocions, és principalment recomenable la carretera que travessa la «Cordillera» Negra per la punta Callan a 4.100 metres. Aquest itinerari ens permet descobrir de sobte tota la majestat del panorama de la «Cordillera» Blanca, el qual se'ns mostra als ulls d'improvís. Tota la llarga i rica Vall del Santa, coronada i protegida per la col·lecció d'altius cims, pren aquí un aspecte irreal.

Aquestes muntanyes de la «Cordillera» Blanca, formades per roques granítiques han resistit bé la força dels elements, per això se'ns mostren amb formes tan arrogants i altives. D'altra banda la latitud en què es troben, entre els 8° 40' i els 10° de latitud sud (zona tropical) ha ocasionat aquesta estructura tan diferent dels grans sistemes Europeus i Asiàtics. Les seves geleres no recorren grans extensions amb pendents suaus o de poca inclinació, contràriament són de recorreguts curts i molt pendents, arrapades directament a les parets rocoses. Per aquest motiu estan terriblement torturades i plenes de clivelles.

Les zones que ocupen aquests «glaciers» no solen sobrepassar extensions superiors als quatre quilòmetres. Solament en tota la «Cordillera» Blanca, el «glaciar» del Huascarán s'extén per una àrea de més de sis quilòmetres (Hans-Kinzi). No obstant, tot i el grandíol aspecte «glaciar» que tota la «Cordillera» presenta, aquesta es troba en una època de constant retrocés de les seves geleres. En amplis sectors on abans nevava copiosa-

ment, les precipitacions han passat a produir-se ara en forma de pluja. Aquest retrocés es pot apreciar avui fàcilment a primera vista, doncs des de la zona on acaben les geleres fins al límit de la vegetació, es troben enormes superfícies abans cobertes i ara mancades de gel. En cinquanta-cinc anys solament, en el Huascaran, el retrocés en alçada dels gels del glacier Occidental ha estat de 780 metres (J.A. Broggi). A uns nivells semblants poden calcular-se els retrocessos a tota la Serralada.

Aquest retrocés dels gels perpetus provoca en les configuracions morrèniques constants i profunds canvis que originen moltes vegades la formació de belles i blavoses llacunes, que sota el sol tropical, reflexen esmeraldines lluentors que omplen els caòtics pedregams morrènics d'una veritable bellesa. Desgraciadament aquests llacs o llacunes, «cochas» com les anomenen els natius, no sempre són motiu d'esplai per l'home, o de decoració pel conjunt. En ocasions són les protagonistes de terribles estralls i destruccions. Poden produir-se en períodes de grans pluges o en dies de fusió intensa i brusca de les neus. Aleshores reventa repentinament el dic format per les febles morrenes terminals. També qualsevol petit terratrèmol dels freqüents i regulars que turmenten a tot el Perú; pot provocar la caiguda de grans masses glaciars suspeses sobre les llacunes, inundant sobtadament el llit d'aquests llacs i alliberant en cosa de pocs segons milers de milions de metres cúbics d'aigua, que arrossequen a la vegada grans quantitats de materials sòlids que provoquen devastadores allaus. («Quebrada de Ulta», 1932 i 1936. Huaraz, 1941. I el darrer a Huaraz i Yungay en 1970, més de 20.000 persones enterrades en menys de cinc minuts).

La configuració del sistema muntanyós de la «Cordillera» Blanca, com la majoria d'altres dels Andes, està constituïda essencialment de carenes glaciars que formen grups molt concrets i que estan separats entre ells per enlairats ports o passos lliures de neu. Constitueixen aquests ports des de temps immemorial assídues vies de comunicació entre els indígenes adossats a les dues vessants de la Serralada, els de la Conca Atlàntica i els de la Vall del Santa. L'altura d'aquests colls varia entre els 4.300 metres i 4.800 metres. És molt normal trobar-los concorreguts per caminants amb cansades corrues de mules. Per aquest motiu no és gens difícil arribar amb caravanes d'animals gairebé fins al marge morrènic dels glaciars, on s'acostuma a trobar llocs escaients i idonis per poder instal·lar els campaments base que permeten amb relativa rapidesa el pas a les zones elevades, i des de les quals assolir els cims que componen els diferents grups.

Aquests grups, així com els cims més importants que els integren, procedint de Nord a Sud, són els següents:

a) GRUP DEL CHAMPARA

Està limitat al nord amb la punta Tarica i al sud amb la Quebrada de Quitarasca. El cim principal del grup és el Nevado Champarà (5.749 m.) i malgrat la seva inferioritat sobre els sis mil metres, està quasi totalment cobert d'una poderosa cuirassa de gel i neu a causa de la seva posició. El Champarà Nord-Occidental d'una altura de 5.273 metres és visible des de la Vall del Riu Santa.

b) GRUP SANTA CRUZ - PUCAHIRCA

En aquest sector la cresta s'aposeneta vers l'Est i en el seu punt culminant es troba el massís del Pucahirca, la punta màxima del qual s'eleva a 6.100 metres. És en aquesta

zona on s'alça una de les muntanyes més belles dels Andes: El Nevado Alpamayo (6.100 metres). El cim de més alçada de tot el grup és el Nevado Santa Cruz amb 6.259 metres. En el centre del Grup es troba el Quitaraju de 6.100 metres.

c) GRUP DELS HUANDOYS

Aquest Grup es troba limitat per les valls de Santa Cruz i la de Llanganuco. Al centre del massís està situada la «Laguna Parón», circumdada per una sèrie d'ardits cims. Ar-tonsonraju (6.025 m.) les dues puntes del Nevado Caras (6.020 i 6.025 m.). El Huandoy (6.395 m.) amb els seus quatre cims forma la corona més enlairada del conjunt, mentre que al fons de la Vall de Llanganuco barra l'horitzó el fastuós retaule del difícilíssim Chacaraju de 6.113 metres.

d) GRUP DEL HUASCARAN

El cim del Huascaran Sud de 6.768 metres és el més elevat de tota la «Cordillera» i la màxima altitud del Perú. El Huascaran Nord, separat del cim germà per un ampli coll anomenat «La Garganta» (6.000 m.) s'aixeca a 6.655 metres. D'aquest Grup forma part el Nevado Chopicalqui de 6.400 metres i el Yanapacha (5.460 m.). El gran mató del Huascaran, poderós i admirable, domina amb perfecta visibilitat tota l'alta Vall del Santa.

e) GRUP DEL CONTRAHIERBAS

El Nevado Anónimo és el més elevat del Grup amb els seus 6.036 metres. Es troba molt a l'Est i separat de la carena principal, mentre que molt més a l'Orient s'adreça el Cajavilca de 5.775 metres.

f) GRUP HUALCAN - COPA

Després de la Quebrada de Ulta i la Quebrada Honda, la «Cordillera» tendeix a restringir-se. El cim més alt del Grup és el Nevado Copa (6.188 m.), seguit de prop pel Nevado Hualca de 6.125 metres. Immediatament després, abocat damunt la Quebrada de Ulta, s'aixeca un espectacular pic perteneixent al Grup Concaraca i de 5.875 metres anomenat Nevado Ulta, que es caracteritza per la gran semblança d'aspecte amb el Mont Cerví, dels Alps.

g) MUNTANYES DE HUARAZ

Després de la Quebrada Honda, una de les Valls més importants que travessen la «Cordillera», i un cop passada la Punta Yanashallash (4.680 m.), es troba la regió que presenta junt amb el Huascaran la més extensa zona glaciària de la «Cordillera». El Nevado Chinchey de 6.222 metres, es troba sobre l'aresta separat, mentre que la Vall que s'obre en la Quebrada Honda està dominada pel Tacllaraju (6.032 m.), El Palcaraju (6.274 m.), i el Nevado Pucaranra (6.147 m.). Més a l'Occident, ve el Nevado Ranrapalca de 6.162 metres, mentre que més cap al Sud s'eleva el Nevado Huatsan de 6.395 metres autèntic monarca de tot el sector meridional de la «Cordillera Blanca» que supera amb importància i grandiositat a tots els cims circumdants.

h) REGIÓ MERIDIONAL

A mesura que anem ascendint vers al Sud l'altura de les muntanyes tendeixen a disminuir i varis grups muntanyosos estan aïllats entre vastes zones orfes de formacions glaciars. El cim més alt que trobem entre aquests grups són: el Nevado Pongos, quines dues puntes s'alcen a 5.711 i 5.680 metres respectivament. El principal Grup Meridional és el del Caullaraju (5.686 m.) i que amb la seva silueta dóna a la Vall del Santa una de les característiques més peculiars. La cota més meridional de la «Cordillera Blanca» és la del Nevado Paulista de 5.500 metres i la del Rajuntuna de 5.360 metres, des de les quals són ja visibles els cims espurnejants de gel i llum de la veïna «Cordillera» Huay-huash, dominada de molt per l'imponent Yerupajà de 6.634 metres. Aquest cim segueix en altitud al Huascaran, situant-se doncs el segon del Perú i l'octau de tots els Andes Americans.

Les impressions que aquesta magnífica Serralada va causar-me durant l'estada en ella, foren formidables, sobretot el dia que vaig descobrir-la i contemplar-la per primera vegada, sobtadament, dalt del pas de la Punta Callan (4.100 m.), en plena «Cordillera» Negra i penjats damunt de la verdejant Vall del Riu Santa. Aquella visió inoblidable a l'alba d'un dia esplendorós i radiant de llum, em procuraren variades reaccions i imatges les quals vaig anar anotant esporàdicament. Cal dir també, que no fou solament la imatge incomparable del paisatge allò que més m'impressionà; fou ademés tot l'entorn humà i social d'aquell conjunt, tràgic i fatalista, que envolta a l'indi de l'altiplà Peruà. Aquestes són doncs aquelles impressions.

Feia hores que sacsejats per l'autocar que ens conduïa, revolt darrera revolt, asceníem des de les profunditats d'una tortuosa vall, vers la claror indecisa d'aquell matí. Cada un de nosaltres, reclòs dins la penombra de l'autocar, procurava descobrir més enllà d'aquells feixos de llum que a cada revolt es perdien en l'espai intentant desfer aquella claror rosada, fràgil i tènue, que mig tenyia l'horitzó. Entretant ens anàvem forjant en el nostre magí la imatge d'allò que per primera vegada contemplàriem.

Finalment una darrera i penosa pujada ens obrí per fi el pas de la Punta Callan, en plena «Cordillera» Negra. Davant per davant la «Cordillera» Blanca, mig confusa encara en aquella hora, s'alçava majestuosa i espectacular com un gegant mitològic. Sota nostra i molt al fons, s'estenia llarga i gemada com una terra de promissió, la ubèrrima Vall del Rio Santa. Vet aquí doncs que havíem arribat a l'hora justa, en el moment màgic i afortunat, quan el sol tot just traspassava el fil carener de la «Cordillera», gros i desmesurat, majestuós com un déu, dominant cims i boires, banyant amb esclats d'or totes les vessants que el contemplaven i formant a l'entorn nostre el més grandios espectacle cromàtic que jo recordi. De les dues vessants que formaven la carena damunt la qual cavalcàvem, una, oferia riuades d'or lluminós al sol, mentre que de l'altre vessant onades d'ombra pujaven fins a la línia de partença de la claror. Aquesta línia fronterera, divisòria de la llum i la foscor, s'allunyava ascendint i descendint, mantenint-se o tornant a caure, dibuixant així en el pentagrama gegantí que componien els raigs horitzontals de sol una simfonia de llum, un estrany estat de quietud com de feina suspesa, que imprimia a l'espectacle una bellesa ancestral pròpia dels primers dies del món. Després, les onades d'ombra que pugnaven contra la claror anaren minvant, cedint amb desgana i recança a la llum, mentre lentament la claredat del dia ho inundà tot desdibuixant aquells contorns de coure que instants abans definien dos móns diferents: el dia i la nit. Finalment el sol inundà l'espai sencer, el dia havia nascut.

Ara podíem contemplar en les fondalades del Santa, invadit tot de llum, alguns po-

LES VANESES CATALANES

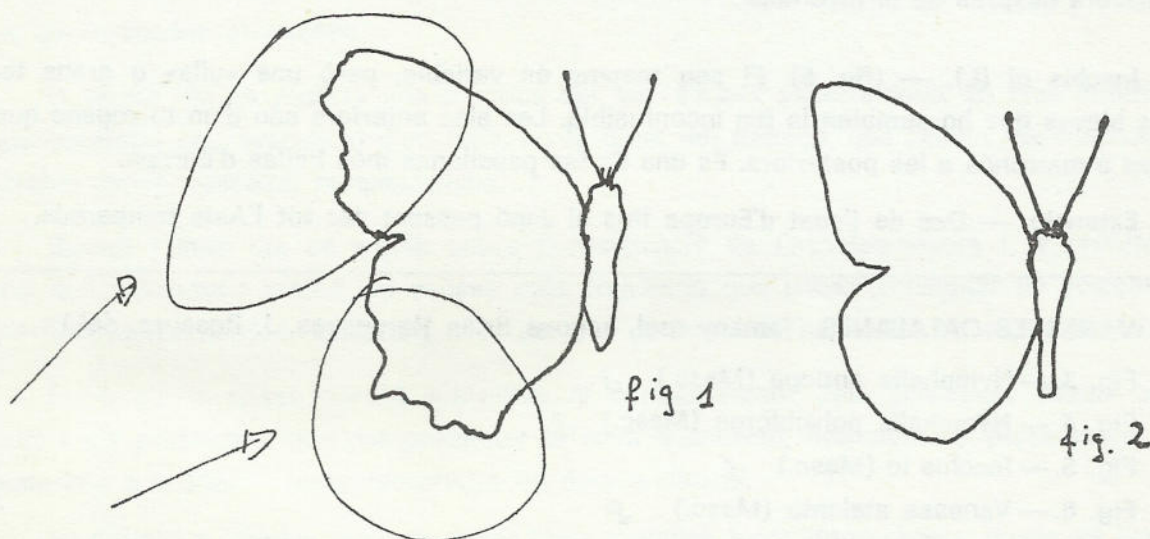
(Fam. Nymphalidae)

Per Jordi CADEVALL i VIGUÉS

Continuant amb la tasca iniciada en el butlletí 156 (1) parlarem avui d'un altre grup de papallones ben conegudes per la seva bellesa característica. Tractarem una altra família dels Ropalòcers o papiliònids diurs, la família **Nymphalidae** (potser val la pena recordar que podem dividir els Lepidòpters en tres grups: diurns, que anomenem papallones, nocturns i crepusculars, que a vegades hom anomena borinots o arnes).

La família **Nymphalidae** és una de les vuit famílies de Ropalòcers que viuen a la nostra península. És una família molt àmplia que engloba espècies que varien molt en aparença i en detalls estructurals si bé tenen unes analogies entre les que hi podem senyalar la vistositat de la coloració dels seus exemplars. Estructuralment podem destacar que ambdós sexes tenen les potes anteriors molt petites i amb molta pilositat i que no són aptes per caminar, essent les posteriors i les intermèdies normals. La F. **Nymphalidae**, descrita en 1827 per Swainson, té a Europa prop de 70 espècies, de les quals la meitat, aproximadament, viuen a casa nostra.

Avui presentem el grup d'exemplars que abans formaven el gènere **Vanessa**, però que darrerament la nova sistemàtica ha dividit en diversos gèneres. Amb tot formen un grup bastant homogeni. De la seva coloració destaquen el vermell i el marró fosc o negre. Podem també trobar una característica morfològica que, uns més accentuadament i altres menys, els diferencia de les altres espècies de la F. **Nymphalidae**. Les figures 1 i 2 il·lustren prou bé aquesta característica de la possessió de les dues puntes a les ales que tant bé determina aquest grup.

(1) Centre Excursionista de Terrassa - Circular per als socis n.º 156 - Oc.-Dbre. 1974, pàg. 478.

De la dotzena d'espècies que comprèn aquest grup n'hi ha cinc que no viuen a Catalunya. Passem a veure algunes característiques de les set que hi podem trobar. Totes foren descrites per Linneo en 1758 en el seu tractat *Systema Naturae*.

—**Nymphalis antiopa (L)** — (fig. 3). És una de les papallones de més tamany del grup. És de color marró fosc menys un ribet groc o clar que té a l'extrem de les ales. Malgrat la gran extensió que pobla, presenta una variació pràcticament nulla.

Extensió. — Des de l'oest d'Europa fins a l'Àsia temperada i nord-amèrica. No arriba al sud d'Espanya ni a les illes del Mediterrani.

Hàbitat. — Viu generalment en zones obertes entre elevacions muntanyoses. Les seves larves viuen en alguns arbres de bosc com salzes i bedolls.

—**Nymphalis polychloros (L)**. — (fig. 4). És potser una mica més petita que l'anterior. Predomina el color taronja amb zones brunes o fosques. Té unes taques blau-negres prop de l'extrem de l'ala. Els pels que recobreixen les potes i els paps són marrons foscos o negres.

Extensió. — Des del nord d'Àfrica fins a l'Himalaya per tot Europa central i meridional i per Àsia menor.

Hàbitat. — Viu en boscos no massa espessos de la plana fins a 1.700 metres. Les larves viuen en oms, salzes i arbres afins.

Vol. — A l'estiu en una sola generació encara que no és estrany veure'n durant la primavera després de la hivernada.

Inachis oi (L). — (fig. 5). El seu tamany és variable, però uns «ulls» o grans taques blaves que ho semblen la fan inconfusible. Les ales anteriors són d'un tó rogenc que passa a marronós a les posteriors. És una de les papallones més belles d'Europa.

Extensió. — Des de l'oest d'Europa fins al Japó passant per tot l'Àsia temperada.

LES VANGES CATALANES (Tamany real, segons Brian Hargeaves, J. Rosaura, del.)

Fig. 3. — *Nymphalis antiopa* (Masc.) ♂

Fig. 4. — *Nymphalis polychloros* (Masc.) ♂

Fig. 5. — *Inachis io* (Masc.) ♂

Fig. 6. — *Vanessa atalanta* (Masc.) ♂

Fig. 7. — *Vanessa cardui* (Masc.) ♂

Fig. 8. — *Aglais urticae urticae* (Masc.) ♂

Fig. 9. — *Polygonia c-album*, segona generació ♀

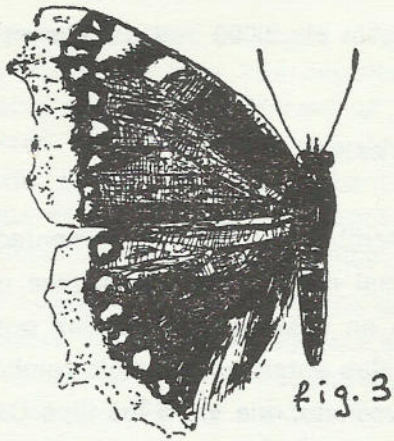

fig. 3

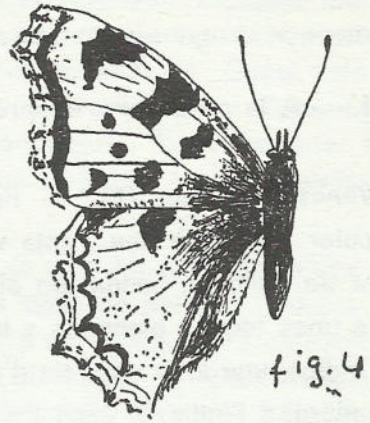

fig. 4

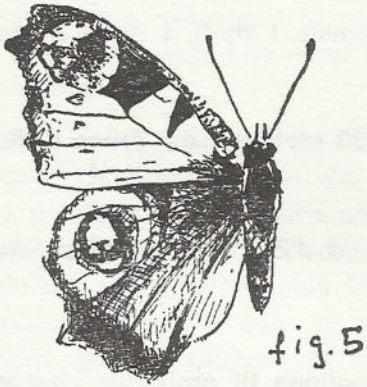

fig. 5

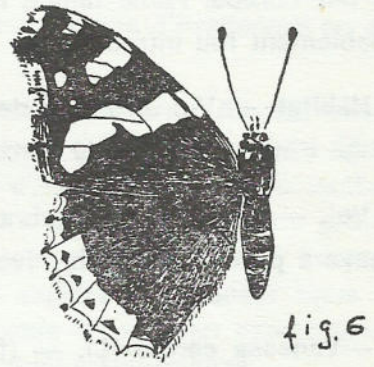

fig. 6

fig. 8

fig. 7

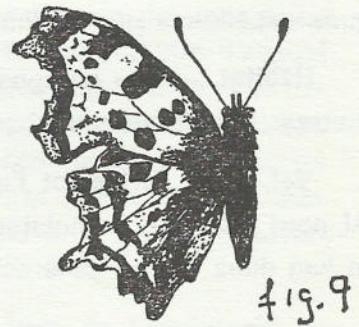

fig. 9

Hàbitat. — En zones de flors i jardins que no sobrepassin els 2.000 metres. Les seves larves mengen ortigues i plantes afins.

Vol. — A la primavera, després de l'hivernada, i per l'estiu.

—**Vanessa atlanta (L).** — (fig. 6). És de tamany semblant a les ja esmentades. És de color fosc amb una franja vermellova d'amplada quasi constant que traspasa obliquament de banda a banda les ales anteriors i una altra en l'extrem de les ales posteriors. Té unes taques blanques a la punta extrema de les ales anteriors. És molt semblant a la **V. indica**, una altra espècie d'aquest grup, amb la que conviu, que viu a les illes Canàries, Madera, a l'Índia, al Japó i a Corea i de la que no es coneix cap localitat intermèdia entre les illes Canàries i l'Índia. Malgrat tot, aquesta darrera no viu a la península ibèrica.

Extensió. — De les illes Azors, Canàries i nord d'Àfrica fins a l'Iran i Àsia menor passant per Europa. Pobra també nord-amèrica fins a Guatemala i Haití, i Nova Zelanda, on probablement fou introduïda.

Hàbitat. — Viu en zones de flors i jardins fins a 2.000 metres. Les larves s'alimenten d'ortiga i més rarament de cards.

Vol. — De maig a octubre, trobant-se ademés al sud d'Europa exemplars durant la primavera provinents de la hivernada.

—**Vanessa carduí (L).** — (fig. 7). Com l'anterior papallona té molt poc destacada la punta de l'ala anterior, que tant caracteritza aquest grup, com s'observa en la figura corresponent. Predomina el color acarbassat amb taques marronoses i en la part extrema de l'ala anterior té una zona d'aquest color amb taques blanques. És molt semblant a la **V. virginensis** que viu a nord-amèrica fins a Guatemala i a les illes Canàries i Madera però no arriba al continent més que ocasionalment, el que permet la fàcil classificació dels exemplars de casa nostra.

Extensió. — Excepte sud-amèrica viu pràcticament a tot el món. És una de les poques papallones que podem considerar cosmopolita.

Hàbitat. — Viu en zones de flors, falde de turons i muntanyes més baixes de 2.000 metres. Les larves viuen quasi exclusivament sobre ortigues i cards.

Vol. — A Àfrica tot l'any. Al sud d'Europa des de l'abril es poden veure exemplars. Al nord d'Europa i Anglaterra els exemplars de primavera són immigrants i durant l'estiu hi han dues o tres generacions.

—**Aglais urticae (L).** — (fig. 8). És de tamany menor a les esmentades anteriorment. És una papallona molt policromada amb zones i taques de colors vermells, marró,

blau, blanc i fins i tot groc, amb diferents tons de cada un. S'assembla a la ja citada **N. Polycloros** encara que aquesta és més grossa i té una franja negra a tot el costat de les ales, en el seu extrem.

Extensió. — Des de l'oest d'Europa fins a les costes asiàtiques del Pacífic passant per Rússia i Àsia.

Hàbitat. — Viu en llocs amb flors des del nivell del mar fins a 2.300 metres, arribant a vegades fins a més alçada en llocs muntanyosos. Com el seu nom ja senyala les seves larves mengen ortiga.

Vol. — Els exemplars que han hivernat apareixen el maig o l'abril. Té dues generacions de vol, menys a l'extrem septentrional d'Europa que en té una al pic de l'estiu.

—**Polygonia c-album (L).** — (fig. 9). És més petita que les primeres. Les cues estan extraordinàriament marcades i és de silueta molt retallada. Hi han bastantes diferències entre les dues generacions. La primera generació té la coloració d'un tò acarbassat amb taques negres i alguna zona d'un to marronós. Els exemplars de la segona generació (d'estiu) són de tonalitat més fosca amb franges marronoses a tots els extrems de les ales. El mascle és més petit que el de la primera generació i que la femella. Apart d'això no hi ha gaire dimorfisme sexual. Però el més curiós d'aquesta espècie és una **c** platejada o blanca que tenen els seus exemplars en el revers de les ales posteriors, que és molt característica i li dóna nom. És semblant a la **P. egea**, que aquí no hi viu ja que pobla les regions compreses entre la Provença i Iran i Síria.

Extensió. — Des del nord d'Àfrica fins a Xina i Japó passant per tot Europa.

Hàbitat. — Viu als prats amb flors propers als boscos i jardins que no sobrepassen els 2.000 metres d'alçada. Les seves larves s'alimenten d'ortigues, salzes, àlbers i arbres afins.

Vol. — De juny a finals d'agost en dues generacions. Els exemplars provinents de la hivernada ja es poden veure el maig o l'abril.

Com a cloenda em cal expressar públicament el meu agraïment a l'amic Joan Rosaura pels dibuixos que il·lustren aquesta nota.

Laboratori d'Entomologia de la S.C.N.,
octubre de 1975.

BIBLIOGRAFIA

- Higgins, L.G. i Riley, N.D. 1973. «Gufa de Campo de las Mariposas de Europa». Omega. Barcelona.
- Querci, O. 1932. «Contributio alla cognoscensa della Biologia del Rhopaloceri Iberici». Treballs del Museu de Ciències Naturals. Vol. XIV. Barcelona.
- Sagarra, I. de 1924. «Documents per l'estudi de la variació dels Lepidòpters catalans». Trabajos del Museo de Ciencias Naturales. Vol. XI núm. 1. Barcelona.
- Villarubia, J. 1961. «Els nostres insectes. (Converses de divulgació entomològica)». Col·lecció Popular Barcino, núm. 191. Vol. I. Barcelona.

crònica

ACTES I CONFERÈNCIES

—2 d'abril: Degut a les contínues sollicituds per part de varis espeleòlegs, la Srta. Montserrat Ubach i Tarrés, membre de l'ERE del Centre Excursionista de Catalunya, presentà per segona vegada al nostre Centre la conferència sobre l'Avenc de la Pedra de Sant Martí, fins a la data, la cavitat de major desnivell del món, amb els seus 1.360 m. de fondària. Aquesta conferència la componen dues parts ben diferenciades. La primera dóna una visió general, molt completa, de la història d'aquesta cavitat, des del seu descobriment fins a l'actualitat. D'aquesta part podem destacar, a part de la devallada primera pel pou d'entrada de la Pedra de Sant Martí, el descobriment d'una boca superior, anomenada Tête Sauvage, al cantó francès, l'any 1966. Com també el descobriment d'una galeria quasi al sostre de la Sala Verna, fins llavors punt de màxima profunditat, i que donà pas a la continuació de la cavitat, i així a convertir-se en la més profunda del món, superant a la que fins llavors ho era, la Gouffre Berger. Per altra descriu i explica la mort de l'espeleòleg francès Marcel Loubens i, en una altra cavitat de la zona, a la Lonne Peyré, de l'espanyol Félix Ruiz de Arcaute. La segona part de la projecció inclueix un reportatge que representà el final de les exploracions memorables de la segona dècada a la Pedra de Sant Martí, l'any 1970, a l'afluent Larumbe.

En resum, una interessantíssima conferència on les 800 diapositives, molt ben escol·lides, per cert, van fer que el nombrós públic assistent en sortís molt complagut. Felicitem de nou a la Srta. Montserrat Ubach i al seu company Toni Nubiola i confiem que continuïn en la seva tasca i que ens puguin oferir altres conferències tan interessants com aquesta.

—24 d'abril: Va tenir lloc a la sala d'actes de la nostra entitat la presentació a Terrassa (i la primera que es va fer a tot Catalunya) del LLIBRE BLANC DE LA GESTIÓ DE LA NATURA ALS PAÏSOS CATALANS titulat NATURA, ÚS O ABÚS?

Presentà l'obra en Ramon Folch i Guillén, secretari de la Institució Catalana d'Història Natural, que ha publicat l'obra, qui a més n'ha estat el secretari de redacció. En el transcurs de la seva dissertació es mostrà profund coneixedor de l'obra i de la problemàtica que planteja. Amb la seva paraula fàcil i alhora precisa ens explicà la història del llibre, el seu procés d'elaboració i tota una colla de detalls interessants. Amb gran intel·ligència respongué a les difícils preguntes que l'auditori l'hi plantejà.

Aquest acte fou organitzat dintre de la programació terrassenca de la setmana de Sant Jordi, patró de Catalunya. Malgrat fer-se a una hora poc usual en la nostra habitual programació, dissabte a les 8 del vespre, el públic que hi acudí, que quasi emplenava la nostra sala, ens demostrà que si l'acte és interessant pot ser una hora per fer actes o conferències.

Per més informació sobre el Llibre Blanc llegiu, si us plau, la presentació que en aquest mateix Arxiu en fa la Secció de Ciències Naturals.

—En el transcurs del mes de maig, es presentaren, organitzats per la nostra Secció

d'Alta Muntanya, cinc actes molt interessants, en commemoració del primer centenari de l'excursionisme català:

Es va publicar un programa especial, que anava encapçalat amb el següent PREGÓ:

«El Centre Excursionista de Terrassa vol, amb aquesta celebració de cinc conferències sobre Alpinisme, primer, retre un homenatge al Club Degà de Catalunya i Espanya, el nostre estimat «Centre Excursionista de Catalunya» que ha sabut imprimir i dibuixar una línia nítida a tot el muntanyisme ibèric en els últims anys, amb una personalitat acusada.

En un altre ordre, el «Centre» vol donar algunes mostres del que són les més altes inquietuds alpines del moment, no sols a casa nostra, sinó a tot Europa, a la qual cada vegada hem de sentir-nos més vinculats.

I, sobretot, senyalar els defectes o excessos que la conducta esportiva podria comportar, de cara a donar a la joventut que puja als nostres rengles no sols un espectacle més, sinó sobretot, una orientació cap on caldrà dirigir els esforços de l'alpinisme nacional en el pròxim futur per tal d'integrar-nos a la nova corrent europea que ja comença a dibuixar un clar retorn al respecte del sentiment i de l'esperit muntanyenc que va imprimir el naixement de l'alpinisme i un renunciament al comercialisme, al materialisme, que alguns desaprensus, àvids de fama i diners han introduït a la joventut, amenaçant-la de podridura espiritual».

PROGRAMA

—7 maig: **EXPEDICIÓ ALASKA - 75, ASCENSIÓ AL MC. KINLEY.**

De nou l'alpinisme català ha aconseguit una nova fita, aquesta vegada ha estat el Mc. Kinley (6.194 m.), en les fredes terres d'Alaska.

El Mc. Kinley es mostra majestuós al final de la gran gelera del Kailtna de 30 Qm. de llargada. Per aconseguir el cim foren necessaris 9 campaments d'alçada. El Mc. Kinley es va guanyar per dos llocs. Primerament per una bonica i fina aresta estreta com el tall d'un ganivet i l'altre per la part central.

Malgrat els problemes sorgits, l'expedició fou un èxit.

Els expedicionaris foren: Joaquim Guixà, Joan Garcia, Manolo Hernández, Sunsi Fulladosa, Gustau Comas, Quico Rosell i Lluís Velasco, tots ells de l'Agrupació científico-excursionista de Mataró.

Aquesta conferència anava acompanyada amb diapositives, comentades pels membres d'aquesta expedició.

—10 maig: **ENTRE ZERO I VUIT MIL METRES**

Conferència amb diapositives al Cinema Catalunya:

MOUNT RAINIER i ROCKY MOUNTAINS als Estats Units, les seves experiències i anècdotes amb els INDIS GUAIOKAS, habitants de les fonts de l'ORINOCO, considerats com els indis més primitius d'Amèrica, i el seu intent a la major aresta de l'Himalaia: SHARTSE (7.500 m.) LAHTSE (8.500 m.) al Nepal Oriental, amb una sèrie espectacular de diapositives en color, presentà les seves escalades, el propi KURT DIEMBERGER: La muntanya, l'excursionisme, les grans aventures... són, en el fons, la seva vida. La seva obsti-

nació i el seu entusiasme han estat tan grans, que es pot dir que li han permès d'aconseguir tot el que volia.

Començà, amb la recerca de cristalls. Però aviat esdevingué l'alpinista que sorprèn amb les seves escalades als Alps. Es converteix en un especialista de les grans parets nord: la Nord del Gran Zebrú, la Nord del Cerví, la Nord de l'Eiger, la Nord de les Grans Jurasses...

La seva predilecció envers els itineraris de gel fa que Hermann Buhl l'escolleixi per la seva expedició al Broad Peak, al Karakorum.

És així com, als 25 anys, assoleix els primers 8.000 metres. Durant molts anys, ha estat l'únic alpinista vivent que ha fet dos 8.000 metres, ja que, el 1960 guanyà el cim Dhaulagiri, en companyia del sherpa Nawang Dorje.

—14 maig: **CHOPICALQUI 6.000.**

Presentació de la pel·lícula en color Soper-8 filmada durant l'estada a la Cordillera Blanca del Perú de Josep Lluís Belles, Àngel Casanovas i Jordi Pons.

ELS ANDES fantàstic sistema orogràfic, és un dels més grans de la terra, doncs voreja en una longitud de 7.500 Qm. tota la costa occidental de sudamèrica, és a dir, de Veneçuela a la Terra del Foc.

De tota aquesta llarga espina dorsal, podríem dir que la CORDILLERA BLANCA és, sens dubte, una de les més importants des del punt de vista alpinístic.

És precisament en aquesta serralada, situada a uns 400 Qm. de Lima, on es troben els cims més característics del Perú. El Nevado Huascarán de 6.768 m. els tres cims dels Huandoy de 6.395 m. el Alpamayo de 6.100 m. els Chacraraju de 6.113 m. el Nevado Chopicalqui de 6.400 metres, etc.

Aquest darrer cim, el NEVADO CHOPICALQUI, va ésser motiu per a què un grup de companys intentessin la seva ascensió.

Aquesta sessió fou presentada pel nostre consoci Sr. Àngel Casanovas.

—21 maig: **AFGHANISTAN - 75:**

Ascensió i escalades a les muntanyes de l'Himalaia del KASAMIR. Presentat pel Sr. Eduard Martí.

—4 juny: **MUNTANYES I DEUS DE L'HIMALAIA.** (De Katmandú als peus de l'Everest).

Una alta ruta a peu, de tres setmanes, en la més alta regió del món, la Vall de Kumbu, al cor del fabulós Nepal, pàtria dels serpas.

Viatge sentimental d'homenatge als grans alpinistes anglesos de principis de segle, que traçaren les primeres vies als més colossals cims del planeta, amb esperit més esportiu i romàntic que de tècnica, i equipaments materials.

Una excursió a través de tres colls de 5.500 metres davant el panorama de quatre dels primers cims del món: El Cho-Oyu, el Lhotse, el Bakalú i l'Everest. I una peregrinació

als temples de Katmandú, i als santuaris tibetans del budisme que han vist passar totes les expedicions al sostre del món.

—Diapositives Color 6 x 6 i pel·lícules Super 8.

Aquesta conferència, fou presentada pel nostre consoci Sr. Jaume Fabrés i Amorós.

Totes les sessions foren molt concorregudes, degut a la seva alta qualitat, tant pels temes, com per les projeccions i així mateix pels amics i consocis protagonistes de les ascensions i escalades, als quals agraïm des d'aquí una vegada més la seva generosa dedicació en pro de la nostra entitat.

—11 juny: El Sr. Ramon Alzamora i Cardona, va presentar a la nostra entitat una conferència il·lustrada amb diapositives fotogràfiques, titulada: LA MUNTANYA I LA LITERATURA.

De la mà dels nostres millors prosistes i poetes, l'amic Sr. Alzamora ens presentà unes visions dels Pirineus, Montseny, Montserrat, San Llorenç del Munt, Alps, etc. La cita de treballs de Mossèn Cinto Verdagner, Carles Bosch de la Trinxeria, Guasch, Carner, Guerau de Liost, Arús, Graugés, Àngel Guimerà, Mossèn Pere Ribot, Maragall i molts d'altres i també dels terrassencs Enric Gall, lu Pons i el propi conferenciant Sr. Alzamora, ens traslladaven per un moment a un o altre paratge de la geografia muntanyenca. La dissertació acompanyada de fotografies en color del nostre consoci, Sr. en Josep Llenas, de la Secció de fotografia, un centenar d'escollides diapositives, arrodoniren la vetllada poètica.

Ens dol que actes com aquest, es vegin tan poc concorreguts de socis de la casa i interessats en aquests temes.

Donem gràcies als Srs. Llenas i Alzamora, que ens mostraren la seva fina sensibilitat artística i fem vots perquè la seva traça i inspiració no minvin.

LA DIADA DE SANT BERNAT DE MENTHON

Els dies 16 i 17 de juny, la Secció d'Alta Muntanya organitzà la tradicional diada de Sant Bernat de Menthon, patró dels muntanyencs.

Des de primeres hores del vespre del dia 16 que intensa i progressivament començà a pujar gent cap a les feixes de la Mola. Com de costum, un cop enllestit el sopar es repartí entre tots els assistents rom cremat. Immediatament, al voltant del foc de camp i d'una manera espontània, es començaren a organitzar jocs i a cantar cançons. Hom pogué esplaïar-se de ple. Ja ben entrada la nit, de mica en mica, cadascú se'n anà a dormir, però vet aquí la sorpresa dels que feien bivac, car de cop i volta quedaren completament molls d'una temuda però inesperada pluja, cosa que motivà l'haver de reanimar el foc per tal d'assecar, almenys, els sacs de dormir.

L'endemà es celebrà la Missa a l'església de la Mola, oficiada per mossèn Jaume Desquens. Va ésser acompanyada per la Coral Egara de Ràdio Terrassa. Després de la processó pel voltant de la Mola, la Coral interpretà sota la direcció del mestre Salvador Castells un agradable recull de cançons.

Mentrestant, membres de la S.A.M. començaren a pujar dalt el turó de la Cova del

Drac. De mica en mica arribà a ser moltíssima la gent que s'arreglè al voltant d'aquest monòlit, on s'hi pujà per tres vies d'escalada i també per electron. Tots els que arribaven al cim eren convidats amb xampany.

I amb l'hora de dinar on cada grup cercà un indret diferent, es donà per acabada aquesta diada de Sant Bernat de Menthon.

Caldria, però, remarcar l'esperit de companyerisme que regnà entre tots els assistents, que una altra vegada volgueren ajuntar-se per commemorar aquesta diada en homenatge al nostre patró. Potser s'ha perdut —i cal que ho reconeixem— aquella espiritualitat de la diada, finalitat de realitzar una sortida a la muntanya, oferint els nostres cants, els nostres jocs, la nostra alegria a Sant Bernat de Menthon, i intentar emmirallar-nos en la seva obra. De totes maneres voldríem que cada any ens poguéssim trobar de nou a dalt de la Mola, i entre tots intentar fer cada cop més ferma aquesta diada, en el seu pur i veritable sentit.

45 DIADA DE GERMANOR

Com en anys anteriors i aquest és el 45è. que es ve celebrant la Diada de Germanor que tingué lloc als paratges del Guitart i aquest és un bon motiu de retrobament de tots els que estimem la muntanya.

Allí ens trobarem tots, petits i grans, tots junts per una finalitat: compartir un dia i mig de germanor entre els socis del Centre i simpatitzants. El muntanyenc no sols vol pujar als cims, sinó que també es troba bé enmig dels prats contemplant les boniqueses que hi ha en la natura. Aquesta vegada no es va conquerir cap cim, però fou un dia de gran recolliment de tots els assistents.

Com cada any la Diada, transcorregué sense cap mena d'incident i va ésser molt animada fins a l'últim instant.

El pregó de la d'enguany, deia:

«CENT ANYS D'EXCURSIONISME CATALÀ»

«45 DIADA DE GERMANOR»

«En aquests cent anys d'excursionisme català que enguany commemorem, podem veure la gran evolució que ha sofert l'excursionisme des de les seves inicials finalitats. Primer aquestes eren principalment cíviques i culturals, i fins més endavant no va aparèixer la faceta esportiva que es va anar imposant en el transcurs dels anys. L'excursionisme en aquests cent anys ha passat de ser minoritari a multitudinari. Sorgiren les tècniques, i amb elles l'ús de cordes, pitons i d'altres mitjans que feren possible obrir les grans vies d'escalada, superant les màximes dificultats. Per últim en les darreres dècades hem viscut les grans expedicions alpines, que pràcticament han assolit la major part dels cims importants que encara restaven verges arreu del món. Aquests grans canvis, aquestes gestes, les tècniques emprades que la dinàmica de la nostra entitat ha anat assimilant, no han estat obstacle perquè les generacions d'excursionistes que a casa nostra s'han anat succeint, creïessin que calia mantenir i potenciar un acte tan entranyable i de fide-

litat a uns principis de convivència excursionista com és la tradicional «DIADA DE GERMANOR». Amb la d'enguany són «45 les Diades» que com totes les anteriors no pretenen altre cosa que servir de motiu de retrobament de tots els que sentim l'anhel excursionista. Una invitació perquè tots els qui formen en les files del Centre Excursionista de Terrassa ens reunim un any més en aquests paratges del Guitart. Invitació igualment a tots els terrassencs aimants de la natura. I per últim, el desig de que aquestes efemèrides que commemorem, siguin testimoni una vegada més, de que no obstant els temps canviants, l'excursionisme a casa nostra és quelcom més que portar una motxilla a l'esquena».

Els guanyadors dels concursos foren els següents:

Els participants en el Foc de Camp foren: Àngel Salvador, Francesc Carique, Manuel Romero, Montserrat González, Anna González, Carme Rodríguez, Alfons Batalla, Jordi Sales, Antoni Pitarch, i Secció Infantil del nostre Centre.

Cursa Pedestre: 1er. Jordi Marsal, 2on. Jordi Badiella, 3er. Narcís Serrat, 4rt. Joan Montfort, 5è. Miquel Segura, 6è. Norbert Castañé, 7è. Miquel Turull, 8è. Jordi Anglès, 9è. Jordi Agulló i 10è. Jordi Grau.

Concurs de Pintura ràpida. Categoria de 4 a 7 anys: 1er. Anna Alestruey, 2on. Fredy Campos, 3er. Albert Sabaté. de 8 a 10 anys: 1er. Isabel Mas, 2on. Carles Morera, 3er. Ignasi Soriguera. D'11 a 14 anys: 1er. Montserrat Català, 2on. Gabriel Verderí, 3er. Àngel Salvador.

Premi a la tenda més ben parada. Muntanya: Pere Ribó. Camping: Josep Novials.

Petanca: Jaume Roura i Caietà Trenchs.

Joc d'Orientació: 1er. Joan Ferrés, 2on. Antònia Casamada, 3er. Maria del Mar Vergés.

Cursa infantil de sacs. De 4 a 7 anys: 1er. Núria Anglés, 2on. Xavier Orvis, 3er. Albert Sebaté. De 8 a 9 anys: 1er. Alícia Orvis, 2on. Ignasi Marcet, 3er. Jordi Cañizar. De 10 a 12 anys: 1er. Montserrat Sebaté, 2on. Enric Millera, 3er. Carles Marsal.

Gimkhama: 1er. Joan Montfort, 2on. Francesc Segura, 3er. Jordi Grau.

Concurs de Rams de Flors boscanes. Artístic: Anna Fitó. Varietat: Lolita Loscos.

Lluita a la Corda. Equip femení: Trinitat Martínez, Anna Clariana, Cristina Ballbè, Antònia Casamada, Manolita Ariza.

Equip seniors: Pere Anglès, Enric Reig, Josep Novials, Joan Orús, Josep Cañizar.

Participants: 281.

Tendes instal·lades: 32.

El Centre dóna les gràcies a tots els que van col·laborar per aconseguir el millor lluïment de la Diada.

biblioteca

OBRES INGRESSADES PER DONATIU:

- Revista «ETSIT» N.º 3, donatiu de l'Escola Tècnica Superior d'Enginyers Industrials de Terrassa.
- «GUIA DEL ALUMNO» curs 1974-75.
- «GUIA DEL UNIVERSITARIO» curs 1975-76, donatius de l'Universitat Politècnica de Barcelona.
- «RUTES AMAGADES DE MALLORCA».
 - Núm. 66. - Puig de Massanella.
 - Núm. 67. - Puig Caragoler de Femenia.
 - Núm. 68. - Puig de Galatzó.
 - Núm. 69. - Soller - Sa Calobra (I).
 - Núm. 70. - Soller - Sa Calobra (II).
 - Núm. 71. - Soller - Sa Calobra (III).
 - Núm. 72. - Puig des Suro.
 - Núm. 73. - Els Tossals.
 donatiu d'un consoci.
- «LA CASA DE MATRIONA I TOT SIGUI PER LA CAUSA», per Aleksandr Soljenitsin, Edicions 62, Barcelona.
 - Donatiu: 39 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya.
- «LA MEVA CRISTINA I ALTRES CONTES», per Mercè Rodoreda, Edicions 62 Barcelona.
 - Donatiu: 39 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya.
- «EL PA DELS ANYS JOVES, per Heinrich Böll. Edicions 62, Barcelona.
 - Donatiu: 39 Marxa Excursionista de Regularitat de Catalunya.
- «PRIMER DICCIONARI CATALA D'EXCURSIONISME», per Joan Sallarès. Ed. Dalmau i Jover. Barcelona 1959.
 - Donatiu de Llibreria Camon.
- «OFERIU FLORS ALS REBELS QUE FRACASSAREN», per Oriol Pi de Cabanyes. Ed. 62, Barcelona 1974. Donatiu: Anònim.
- «DEL PRÒXIM ORIENT», per Josep Carner. Ed. Proa, Barcelona 1973. Donatiu: Anònim.
- «LA ESPAÑA DEL SIGLO XX VISTA POR EXTRANJEROS». Ed. Cuadernos para el diálogo. Madrid 1972. Donatiu: Anònim.
- «DICCIONARI GENERAL DE LA LLENGUA CATALANA», per Pompeu Fabra, 6.ª Edició. Ed. López Llausàs, Barcelona 1974.
 - Donatiu: Grup de Socis Expedicionaris a una travessa per Collsacabra els dies 24-25 Gener 1976. Valor de la Recaptació: 1.100 ptes. Igual al valor del llibre.

- «FESTA DE LA POESIA 1976». Recull de Poesies llegides pels seus autors. Patronat de la Fundació Soler i Palet.
- **OFRENA DE LA CAIXA D'ESTALVIS DE TERRASSA** amb motiu de la Festa del llibre d'enguany.
- «EL ROMÀNIC CATALÀ». Text. Eduard Carbonell. Fotografies: Jordi Gumi. Edicions 62. Barcelona 1976.
- «CATALUNYA TAMBÉ ÉS UNA FESTA». Ed. Diàfara S.A. Barcelona.
- **DICCIONARI MANUAL** Castellà-Català - Català-Castellà Bibliògraf, S.A. Barcelona 1976.
- «EL LIBRO DE LAS OLIMPIADAS, HISTORIA DE LAS OLIMPIADAS A TRAVES DE LOS TIEMPOS», per James Coote. Ed. Jaimes Llibros, S.A. Barcelona 1976.
- «EL LIBRO DE LA SALUD». Prólogo, por el Dr. José Figa Faura. Ed. Nauta. Barcelona 1976.
- «CONOCIMIENTOS DEL CUERPO HUMANO», por Fernando Fernández. Ediciones AFHA. Barcelona 1976.
- «EL MUNDO DE LA CIRCULACION», per Miguel Linares. Editor: Martín Casanovas. Barcelona 1976.
- «ESTA NOCHE, LA LIBERTAD», por Dominique Lapierre y Larri Collins. Ed. Plaza & Janés, S.A. Barcelona 1975.
- «LOS PERROS DE LA GUERRA», por Frederick Forsyth. Ed. Plaza & Janés, S.A. Barcelona 1974.
- «HA LLEGADO EL AGUILA», por Jack Higgins. Editorial Pomaire. Barcelona 1976.
- «ASTERIX LEGIONARI», per Uderto Goscinny. Ed. Jaimes Libros, S.A. Barcelona 1976.
- **OFRENA DE LA CAIXA DE PENSIONS PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS**. Suc. de Terrassa.
- «FLORA Y FAUNA DE LA MONTAÑA», per Henri Gaussen-Paul Barruel. Editorial Juventud. Barcelona 1964.
- «EL MUNDO DE LOS MAMIFEROS», per el Dr. F. Bourlière. Editorial Juventud Barcelona 1964.
- «VIDA Y COSTUMBRES DE LAS AVES», per Paul Barruel. Editorial Juventud. Barcelona 1964.
- «EL MUNDO DE LOS PECES», per Edourd le Danois. Editorial Juventud. Barcelona 1964.

OBRES INGRESSADES PER ADQUISICIÓ:

- «L'EXCURSIONISME A CATALUNYA». Cent anys del C. E. de Catalunya, per Lluís Carulla i Canals i Maria Font i Bernaus i fills. Editat per la Fundació Carulla Font. Nadal del 1975. Barcelona.
- «FRA FRANCESC BUADA I PARELLADA. Natural de Terrassa», per S. Cardús. Ed. Patronat de la Fundació Soler i Palet. Terrassa 1976.
- «EVOLUCIÓ PALEOGRÀFICA DEL NOM DE TERRASSA», per Josep M.ª Martí i Bonet-

- Pere Puig i Ustrell-Josep Sanllehí i Ubach. Ed. Patronat de la Fundació Soler i Palet. Terrassa 1975.
- «GUIA PER A CONÈIXER ELS ARBUSTS I LES LIANES», per F. Masclans. Ed. Centre Excursionista de Catalunya. Barcelona 1973.
- «EL BOSQUE EN EL SILVETUM DEL MONTSENY», per J. Martín Diéguez. E. Diputació Provincial de Barcelona. Servicio Forestal. Barcelona 1971.
- «ORIENTACION POR LA MONTAÑA». La Brújula i el Mapa Topogràfic. Ed. Alpina. Granollers 1974.
- «L'ESGLÉSIA ROMÀNICA DE SANT PONÇ DE CORBERA». Segle XI, per Jordi Vigué - Antoni Pladevall - Emili Bou - Eduard Carbonell. Ed. Porter-Libros. Barcelona 1974.
- «L'ESGLÉSIA ROMÀNICA DE STA. MARIA DE BARBERÀ», per Eduard Carbonell, Jordi Vigué. Ed. Artstudi. Barcelona 1975.
- Un exemplar de «Goigs» a la Mare de Déu dels Angels de la Capella a Sant Martí Vell (Girona).

OBRES INGRESSADES PER SUBSCRIPCIÓ:

- «ARTE FOTOGRAFICO, núms. 289, 290, 291 i 292 gener, febrer, març i abril 1976.
- «CINCLES» núm. 25, octubre-novembre-desembre 1976, núm. 26, gener-febrer-març 1976.
- «VERTEX» núm. 49, gener-febrer 1976 i núm. 50 març-abril 1976.
- SERRA D'OR núm. 197, febrer; 198, març; 199, abril; 200 maig.
- «MUNTANYA» núm. 682, desembre 1975 i 683, febrer 1976.

OBRES INGRESSADES PER INTERCANVI:

- REAL ACADEMIA DE CIENCIAS Y ARTES DE BARCELONA. Butlletins núms. 58 i 59, corresponents a la Secció Meteorològica i Sísmica de l'Observatori Fabra.

PARTICIPACIÓ A L'EXPOSICIÓ BIBLIOGRÀFICA DEL CENTENARI DE L'EXCURSIONISME CATALÀ

El nostre Centre va col·laborar molt dignament a l'Exposició Bibliogràfica que en commemoració del Primer Centenari de l'Excursionisme Català es celebrà al Palau de la Virreina de Barcelona durant el mes d'abril passat.

La nostra aportació de fons bibliogràfics totalment editats pel Centre Excursionista de Terrassa, al llarg de la seva activitat de divulgació social, es pot resumir segons les següents xifres:

- 3 Gràfics a escala, de la muntanya de Sant Llorenç del Munt.
- 1 Gràfic a escala, de la Regió parcial del Pirineu Berguedà.
- 3 Col·leccions de gràfics a escales diverses, editats per als Cursets d'Excursionisme anyals.
- 12 Exemplars de publicacions diverses, entre elles: guies muntanyenques, Història local, Literatura, Ciències, etc., etc.
- 21 Exemplars de Butlletins socials, corresponents a les diverses èpoques, transformacions realitzades en la seva presentació i format.
- 3 Exemplars de Circular, per a les Activitats mensuals.

secció d'alta muntanya

ESQUÍ DE MUNTANYA

Aquesta primavera passada i durant els mesos d'abril, maig i juny es portaren a terme les sortides col·lectives d'esquí de muntanya i que gràcies al bon temps que en general tinguérem es pogueren realitzar totes menys la dels tres colls a Núria.

El programa constava de: Pic Siguer (Andorra), Tres Colls (Núria), Aneto i Maladeta, Gran Tuc de Colomers, Sarrera (Andorra), Tempestats i Vallhiverna.

En quan a l'estat de la neu, unes vegades molt bona, com per exemple els descens de l'Aneto, d'altres menys esquiable, ens permeté gaudir en totes elles de molt bones esquiables, que ara recordem i enyorem; doncs no es pot oblidar l'ascensió i descens de l'Aneto amb neu pols, la Dent d'Alba que substituï a la Maladeta, el Gran Tuc de Colomers que si en principi s'anullà degut a la manca de cotxes, a última hora hi anaren tres esquiadors, i totes les altres foren el Vallhiverna, el Tempestats i el Coma Pedrosa (Andorra) que si bé no era una de les programades, per casualitat es pot incloure en el recull de les col·lectives d'esquí d'aquest any; i així mateix no oblidem les traces dibuixades a la neu verge, o els paratges hivernals, sempre meravellosos propis d'aquesta faceta d'alta Muntanya.

VOCALIA d'ESQUÍ de MUNTANYA de la SAM

Una nova escalada a Montserrat

La Salamandra - Via Sànchez-Berenguel

Aquesta nova via ha estat oberta a la regió dels Ecos, gairebé oblidada pels escaladors.

La Salamandra és una agulla situada davant de la Talaia i fins ara tant sols s'havia arribat al seu cim per l'aresta Sud, aresta molt llarga i ajeguda, d'una dificultat de IV° grau.

L'aresta Est, bastant més curta, queda apuntalada per altres arestes que li treuen atractiu i per tant possibilitats de fer-la. El collet Oest ens dona peu a una paret d'uns 40 m., gairebé totalment desplomada, solament escalable fent un abusiú ús del «temible» burí. I finalment, com a última possibilitat d'obrir una nova via lògica a aquesta esbelta agulla, ens queda l'aresta Nord, que amb una llargària aproximada a la Sud, és a dir d'uns 200 m., és la més atractiva de la roca. I efectivament, aquí és, on els nostres companys, amb molt bon criteri han obert una nova via de gran dificultat en escalada lliure, digne d'anar-la a fer donat el seu bonic i interessant recorregut.

L'aproximació la podem fer des de Sta. Cecília per la Canal de la Llum. Un cop arribats al Coll de Migdia baixem pel cantó oposat fins la carbonera, lloc des d'on es té una magnífica vista de l'agulla. D'allí, per tal d'arribar a peu de via ens convé agafar el camí dels Ecos i baixar després per la Canal dels Micos, arribant als pocs minuts al peu de l'aresta. (2 hores des de Sta. Cecília).

A continuació detallem la ressenya de la via:

Pugem per l'aresta i al costat d'un díedre descompost, verticalment fins uns balmats que voregem per l'esquerra per situar-nos cap a la dreta en un repeu herbós on assegurem la 1.ª reunió de la via. (40 m., III-III+).

Seguim verticalment uns 20 m. fins a trobar una plaqueta i prosseguim més a l'esquerra per trobar millor roca, decantant-nos més amunt, vers la dreta per arribar 20 m. més amunt a un repeu herbós que constitueix la 2.ª reunió. (40 m., III+—IV+).

Iniciem el tercer llarg diagonalment cap a l'esquerra uns 10 m. Aquí la paret esdevé vertical i ens obliga a flanquejar per l'esquerra fins que arribem a dos grans topis. Hi pugem al seu damunt i trobem una plaqueta que és l'inici d'un curt artificial que amb dos passos més, ens permet sortir en lliure fins la 3.ª reunió que muntarem en un nínxol allargassat, després d'uns 8 m. d'escalada vertical. (35 m., IV-V-Al V).

Sortim per l'esquerra flanquejant uns 3 m., i pugem amb passos molt delicats per la vertical placa (al cap d'uns 8 m., a sota el díedre, es pot clavar un taquet), arribant a un

díedre vertical i descompost on hi ha possibilitat de clavar pitons amples o escarpes. Flanquegem per la dreta amb bona presa, i recte amunt, per una estreta aresta, anem a parar a un nínxol (1 plaqueta). Flanquegem a l'esquerra fins localitzar una fisura invertida on hi clavem un pitó que ens serveix per arribar, més a l'esquerra, a un petit forat apte per una falca penjant-nos de la qual sortim per l'esquerra i després vers la dreta fins la 4.ª reunió que fem en un marcat llavi en diagonal. (35 m., VI-V+-V-AI-V+).

Pugem damunt una gran savina que penja a sobre la reunió i amb passos molt delicats i verticals seguim amb bona presa, diagonalment cap a l'esquerra fins a un pitó i uns 3 m. més amunt seguim en artificial (2 passos) per un díedre obert i desplomat del qual sortirem en lliure uns 5 m. fins la 5.ª reunió que muntem en un replà. (25 m., VI-V+-A2-IV).

Seguim per l'esquerra i flanquegem la cornisa fins a trobar el punt més fàcil per atacar l'aresta, que perdent dificultat però molt descomposta ens durà al cim de la Salamandra. (30 m. II-III+).

La baixada la podem fer per dos llocs: Amb un rapel per la cara Oest (40 m.) i baixant després per la canal que al cap d'uns minuts ens porta al camí de la Canal del Migdia, passant per la Font de la Cadireta; o bé amb un parell de rapels per la cara Sud i acabar de baixar desgrimpant l'aresta fins al camí de la Canal de Migdia.

El material que cal portar: 2 cordes de 40 m., 2 estreps, 15 mosquetons, pitons variats, 3 escarpes, falques, bagues, 5 plaquetes recuperables.

La 1.ª ascensió fou efectuada per:

Ramon Sánchez (U.E.S.)

Magda Ortiz (S.A.M. del C.E.T.)

Josep Antoni Berenguel (S.A.M. del C.E.T.)

La 2.ª ascensió i 1.ª Integral ha estat efectuada per:

Miquel Àngel Alcalde (S.A.M. del C.E.T.)

i

Fredy Parera (S.A.M. del C.E.T.)

Participació a la V.^a Alta Ruta de Muntanya

Per Antonino MARTI

Aquest any com l'anterior, dos equips de la Secció d'Alta Muntanya del Centre Excursionista de Terrassa, van participar a la V.^a Alta Ruta de Belagua, rally d'esquí Navarrès.

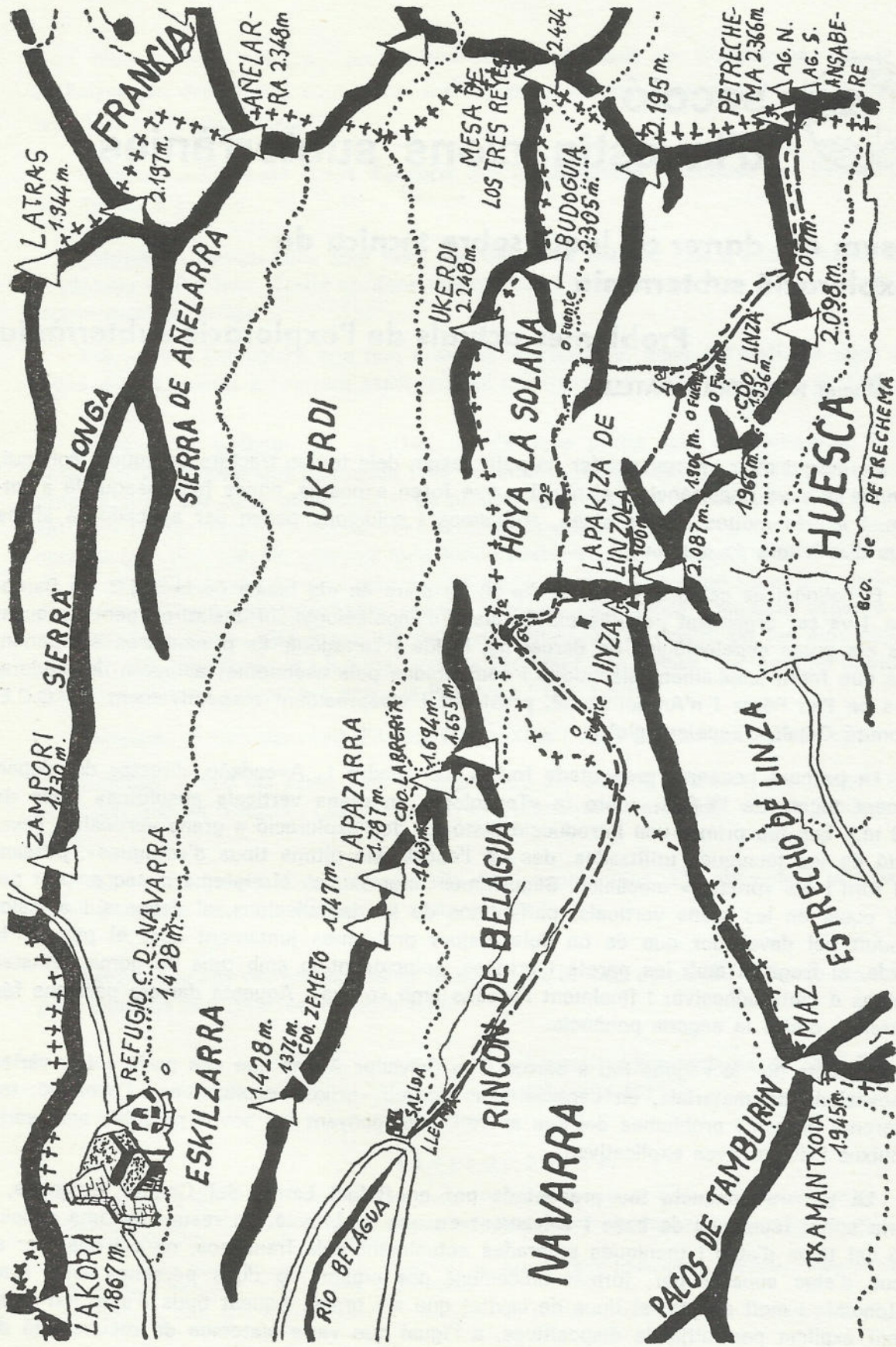
Aquesta vegada el recorregut es va desenvolupar pel Rincón de Belagua, paratge molt bonic de la regió de Belagua, molt agrest i bastant apte per la pràctica de l'esquí de muntanya. La sortida es va donar a la corba de la carretera que travessa el riu Belagua, d'allí es va pujar vorejant el riu que baixa filtrat entre les pedres, fins al fons de la vall sota el pic de LAPAKIZA DE LINZOLA, (2.100 m.), i pel costat dret pujant la vall, teníem els PACOS DE TAMBURINI, una serralada amb pales molt boniques per esquiar, i amb un bosc verge, dels pocs que queden a Navarra. A l'esquerra teníem els cims de LAPAZARRA, amb unes parets bastant trencades i verticals.

El primer coll que vàrem pujar va ésser, el coll que forma l'esperó Nord de LAPAKIZA DE LINZOLA, amb el lloc final dels cims de LAPAZARRA, coll d'uns 1.500 m. Aquest coll ens porta a la vall de la HOYA LA SOLANA, vall molt característica pels seus sots, la qual cosa obliga a fer flanquetjos o sifonades. Al fons de la vall es veuen els pics de la MESA DE LOS TRES REYES, (2.434 m.) i del PETRECHEMA, (2.366 m.), que són cims fronterers amb França i els més alts de la regió dins del territori Espanyol. Aquests cims són molt abruptes per varis dels seus costats, però en direcció Oest formen unes arestes bastant llargues i factibles per pujar-hi amb esquís, doncs la cara sud és en molts casos una pala bastant dreta.

El cim que vam pujar durant el rally va ésser el Petrechema, per la seva aresta Oest des d'un coll de 2.077 m. Des del PETRECHEMA, es veu el Midi d'Ossau i tot el pirineu aragonès, incluint-hi els Vignemales. Sota mateix del PETRECHEMA, a França, hi han les Agulles d'Ansabere, que es veuen petites a sota nostre; com a cim culminant de la regió es veu gran part de la vall de Belagua.

Des del PETRECHEMA, es va baixar al fons de la vall i es va pujar a LAPAKIZA DE LINZOLA, per la seva vessant N.E. Des de dalt del cim es veia el majestuós PETRECHEMA, amb tota la seva llarga aresta Oest. Des de LAPAKIZA DE LINZOLA, vàrem baixar al coll, que pujàrem primer, i després seguint el mateix camí vàrem fer cap a la carretera on hi havia l'arribada.

Aquesta part de la regió ens va agradar molt i juntament amb l'altra vessant de la vall formen una de les més boniques regions, aptes per l'esquí de muntanya que hi han al nostre Pirineu.

secció d'investigacions subterrànies

Resum del darrer col.loqui sobre tècnica de l'exploració subterrània

Problemes actuals de l'exploració subterrània

Per Miquel NOGUERA i BATLLE

He cregut molt interessant fer un petit resum dels temes tractats en aquest col·loqui, degut a la seva importància i al nivell a que foren exposats, doncs fou assequible a tothom. I a més moltes de les idees, problemes i solucions poden ser aplicades a altres tipus d'activitats de muntanya.

El col·loqui es celebrà el passat dia 28 de març en els locals de la U.E.C. de Barcelona, i va ser organitzat per l'Escola Catalana d'Espeleologia; hi assistiren gent de quasi tots els grups espeleològics de Barcelona, Lleida i Tarragona. Es presentaren set ponències que foren ampliament discutides i comentades pels assistents; actuaren de moderadors en Pau Pérez i n'Antoni Torné, president i vicepresident respectivament del C.C.E. (Comité Català d'Espeleologia).

La primera ponència presentada fou la d'en Pedro L. Avendaño, director del departament tècnic de l'E.C.E., sobre la «**Tecnologia en grans verticals absolutes**» (més de 150 m.). Ens féu primer una introducció històrica de l'exploració a grans verticals i l'evolució de les tècniques utilitzades, des de l'escala als últims tipus d'«orugues», passant pel torn i els «prusics» mecànics. Seguidament ens explicà el sistema d'atac emprat pel seu equip en les grans verticals; parlant-nos de les instal·lacions, el descens i el calor produït pel davallador que és un dels majors problemes juntament amb el pes de la corda, el fregadís amb les parets i arestes, solucionant-ho amb tubs de goma, reinstal·lacions o cinta adhesiva; i finalment l'ascens amb «oruga». Aquesta darrera part ens féu entrar ja dintre la segona ponència.

Tal com dic, la segona fou a càrrec d'en Salvador Alsina que ens parlà sobre **vàries innovacions de materials**, en especial d'un aparell «oruga» explicant-nos l'evolució, les diferents probes i problemes del seu aparell, acompanyant les seves paraules amb varis dibuixos i diapositives explicatives.

La tercera ponència fou presentada per en Rafael Larma del Comitè Aragonès, i parlà sobre **tècniques de base i salvament en una exploració**. En resum fou una exposició del tipus d'atac i tècniques emprades actualment pels francesos, on cal destacar el tipus d'atac superlleuger, format únicament per equips de dues persones amb total autonomia i molt adaptat al tipus de cavitat que allí tenen. Aquest tipus d'atac fou totalment explicat per mitjà de diapositives, a l'igual que varis sistemes de recuperació de

ferits, tot lligat, com és lògic, al tipus d'atac lleuger de dues persones. Aquesta fou una de les ponències més interessants al meu entendre, per exposar un tipus de tècnica i d'exploració una mica diferent al que tots nosaltres estem acostumats. Quasi tots els assistents el compararem amb la tècnica i forma d'atac emprada aquí a Catalunya a l'explorar grans sistemes, trobant-hi, com és natural, avantatges i inconvenients. Però crec que fou molt important degut a l'intercanvi d'idees que hi hagué tant en l'exposició de la ponència com en el col·loqui.

La següent ponència i última de la sessió del matí fou la d'en Manuel Alfaro que ens parlà sobre les **característiques i aplicacions dels diferents tipus de cordes**. Aquesta fou, potser, la de nivell més alt, almenys en el que es refereix a coneixements i característiques teòriques de les cordes. Ens presentà primerament un estudi comparatiu teòric i pràctic dels dos tipus més importants de cordes, les de Polyester (Trevira) i les de Polyamida (Perlon); comparant aquestes propietats amb les condicions necessàries d'una corda per espeleologia. Cal destacar la importància, ja per tots coneguda, de la corda estàtica sobre la dinàmica, emprada normalment, per l'ascens i descens de verticals. I ens comunicà que estaven a l'espera dels resultats del laboratori del fabricant de les cordes de Trevira que ells han estat utilitzant en l'exploració del sistema d'Arañonera en el pirineu Aragonès.

La primera ponència de la tarda fou presentada per en Salvador Pons i Alberto Martínez, sobre el **desenvolupament de les tècniques subaquàtiques**. Ens parlaren dels diferents tipus de cavitats inundades amb el corresponent tipus d'atac emprat. Feren també una exposició per mitjà de diapositives dels materials utilitzats i les precaucions a prendre; i finalment ens parlaren dels factors més importants a tenir en compte amb l'espeleologia subaquàtica, com són: el temps, la psicologia d'una exploració d'aquest tipus i dels individus que la realitzen, la tècnica emprada acompanyada d'una gran experiència en el mar i la gran dificultat del mitjà, bastant diferent a les aigües submarines.

La segona ponència de la tarda corregué a càrrec d'en Josep Manuel Victòria sobre **Problemàtica en l'exploració davant el fred, aigua i condicions adverses**. Primerament ens parlà de la problemàtica i estudi general de les reaccions del cos humà davant el fred i l'aigua, exposició que completà amb els problemes addicionals que es presenten dins d'una cavitat, com la neu, el gel, l'aigua i quasi un 100 % d'humitat. Seguidament presentà solucions o almenys atenuants d'aquests problemes, primer l'equip d'atac emprat, especialment la roba, exposant davant els assistents tota una sèrie de roba interior «monos» impermeables i mantes d'alumini, destacant la perillositat dels trajos de «neoprè». Seguidament tractà el tipus d'exploració, a on cal destacar la importància del menjar en els atacs prolongats, remarcant el gran aport calorífic necessari per una activitat d'aquest tipus, de nou a deu mil calories diàries; la problemàtica psicològica del menjar, i la reserva humana de greixos, que és possible augmentar-la abans de realitzar l'activitat. Finalment ens comentà unes quantes diapositives sobre varis aspectes de les cavitats fredes. Aquesta ponència fou caracteritzada per la rapidesa, activitat i seguretat del conferenciant a l'exposar-la, tot i que dintre de la sala les condicions eren realment adverses, però degut a la calor i humitat i no pas al fred.

L'última ponència fou la d'en Ramon Canela sobre **les dificultats de l'exploració en grans sistemes**. Primerament ens exposà la seva teoria particular sobre els grans sistemes i la desobstrucció dels mateixos; i que actualment únicament es practica purament

l'exploració per on encara queda un immens camp per a descobrir. Seguidament parlà sobre la problemàtica de l'espeleologia actual, remarcant l'element humà, la duració d'aquest, l'eficiència del treball, la dificultat de trobar recursos econòmics, etc. Durant aquesta darrera ponència es creà un animat col·loqui sortint tota classe de preguntes, problemes i suggeriments, aquest intercanvi de paraules a vegades bastant incisives entre alguns dels assistents enllaçà ràpidament amb el col·loqui final de l'acte, on es feren varies particularitzacions sobre alguns aspectes exposats pels conferencians, passant desseguida a comentar alguns dels aspectes més generals de l'espeleologia Catalana, el Comitè i les relacions amb Madrid, lloc on hi ha l'òrgan central.

Finalment hi hagué un intent de demanar l'opinió sobre l'actuació del departament de Tècnica de l'E.C.E., per part d'en Pedro L. Avendaño, director d'aquest, intent fracassat degut a la manca de gent, doncs ja era bastant tard.

En general crec que fou molt interessant tot i que algunes de les novetats que es presentaren ja les coneixíem, però en general hi hagué molta gent que conegué coses realment noves. A més fou un intent, amb bastant èxit, d'activar a l'espeleologia Catalana per mitjà de l'E.C.E.

Delegació de la S.I.S. a Olesa de Montserrat:

—Durant els dies 24 al 29 mes de juny, la Delegació de la S.I.S. a Olesa de Montserrat, com ja ha fet en anteriors anys, organitzà una exposició de temes espeleològics, per cert, el present any amb una gran afluència de visitants, interessats en les tasques realitzades darrerament per aquesta secció d'espeleologia.

Una gran quantitat de fotografies, la majoria de color, topografies i dibuixos i també ceràmiques del Castell de Villalba, ceràmiques de l'edat del Ferro de la Cova de la Puda i altres troballes medievals de Sant Pere Sacama, van ser la principal atracció del públic que visità aquesta exposició.

SEMINARI D'ESPELEO-SOCORS

Per Josep ORTEGA i MORENO

Joan ROSAURA i RAICH

Monitors del departament de tècnica de la E.C.E. i membres del grup d'Espeleo-socors.

Durant els dies 26 al 29 de juny, es celebrà a Villanua (Osca) el Seminari de Tècnica-material dedicat a l'Espeleo-socors, organitzat pels Comitès Aragonès, Castella-Centre, i Català d'espeleologia.

L'objectiu principal del mateix, era la discussió i exposició dels diferents mètodes i tècniques emprats per les diferents regions de la península.

Hi participaren espeleòlegs especialitzats en la matèria, de diverses províncies (Astúries, València, Barcelona, Tarragona, Burgos, Saragossa, Osca, Madrid...) totalitzant una vintena de persones.

La temàtica fou molt variada, estudiant tota mena de situacions que poden ocórrer en un rescat. Els participants exposaren les seves tècniques a títol personal, mai en representació de la seva regió.

S'observà, la gran diferència de tècnica, i rescat en especial, emprats en les diverses regions.

Cal dir però, que tal diferència, és deguda al tipus de cavitat que predomina en la regió.

El primer dia es desenrotllaren pràctiques exteriors, experimentant les diferents tècniques existents davant una persona bloquejada en una vertical donant totes les possibles solucions tant en l'ascens com en el descens.

Cal dir que els participants del Comitè Aragonès exposaren en la majoria dels casos, tècniques franceses, degut a la forta influència que n'han rebut. Es presentaren dos mètodes, diferenciats principalment en que el socorrista baixa acompanyant al ferit, o el descens des d'un punt fixe de la corda. També es tractà el tema de recuperació de ferits, tant amb torns, tractels i polispastos, essent acceptats tots els mètodes, ja que van en funció del tipus de cavitat.

El següent dia es discutí sobre les maniobres per a transportar un ferit per una cavitat amb aigua (rius, cascades, sifons...) i rampes, quedant patent l'ús de les tirolines en determinades situacions.

El tercer dia es realitzà una pràctica del que s'havia experimentat en dies anteriors que consistia en l'evacuació d'un ferit, en la Sima del Rebeco, que reunia les condicions idònies (pous, ressalts, rampes, aigua...).

Durant l'últim dia es tractà sobre l'organització de l'espeleo-socors i la problemàtica que presenta i també les causes més freqüents que poden ocasionar un accident i les formes d'evitar-los, elaborant unes normes generals de seguretat en espeleologia.

Entre altres coses, també s'analitzà el comportament dels companys davant d'un ferit i els problemes que pot presentar la seva evacuació, finalment es parlà sobre els materials a utilitzar i les característiques dels mateixos.

En definitiva, creiem que van ésser unes jornades força interessants, doncs va haver-hi un intercanvi bastant fructífer entre els participants dels diferents Comitès de la península.

secció de ciències naturals

L'aparició del Llibre Blanc de la gestió de la Natura als Països Catalans

El dia del llibre, diada de Sant Jordi, és una data escaient per posar a la venda nous llibres. Cada any en surten una pila. Volem, però, referir-nos a una aparició d'enguany força interessant: el LLIBRE BLANC DE LA GESTIÓ DE LA NATURA ALS PAÏSOS CATALANS tan ben intitulat NATURA, ÚS O ABÚS?

Aquest és un llibre quasi sense precedents a la història de la Natura i la importància que té ens mou a fer aquesta nota, com farem sempre que hi hagi quelcom interessant. Diguem d'entrada que ha estat publicat per la Institució Catalana d'Història Natural, de la que el nostre Centre n'és membre adherit, que ha actuat com a conca de recepció i centre aglutinador del treball de més d'una vuitantena d'especialistes que han fornit dades per a l'elaboració de l'obra, i entre els quals hi ha dos membres de la nostra secció, i per tant del Centre i de Terrassa: l'Antoni Serra i l'Eduard Vives.

L'obra editada per Editorial Barcino, amb la col·laboració econòmica d'entitats i particulars que han fet possible que pugui oferir-se a meitat del seu preu de cost, té prop de 600 pàgines i més de 250 fotografies, un centenar de les quals són en color. N'ha estat secretari de redacció en Ramon Folch i Guillén, l'actiu i eficient Secretari de la I.C.H.N., que fou qui ens el presentà a la nostra sala el passat dia 24 d'abril.

El llibre recull els problemes del nostre país com a medi físic, com a marc i com a realitat geogràfica. Recull, per tant, els problemes de la Natura. No cal dir com a casa nostra era necessària una obra que inventariés la nostra riquesa natural, destaqués els llocs més interessants, les espècies a les que cal dedicar especial atenció, les zones a protegir, etc. No es limita però a una crítica o denúncia, que podria ser destructiva, sinó que dóna, amb la total objectivitat de la ciència i d'un grup tan nombrós d'autors, les principals directrius a seguir, per si mai s'arriba a fer, com ja seria hora, una ordenació racional del territori. És clar, i aquí més, que inventariar o exposar no soluciona res, però aporta una gran quantitat de coneixements sobre el medi en el que vivim, que per això recomanem a tothom la lectura d'aquesta obra, que no hauria de mancar a cap llar, car és l'exposició més completa i autoritzada de totes les que mai s'hagin pogut fer a casa nostra, en aquest nivell. I als excursionistes, que sabem copsar més profundament aquest medi, ens interessa més encara. I hem dit completa no perquè esgoti tots els temes (això correspondria a una monografia i res més lluny d'una monografia l'obra que comentem), sinó perquè arriba a tots els camps, a tots els llocs, a tots els punts conflictius.

La primera part, deguda a l'eminent ecòleg Ramon Margalef, dóna les bases ecològiques per a una gestió de la Natura que són una lliçó magistral de vida, ecologia i filosofia de l'existència, que recomanem llegir-les i meditar-les. La segona presenta les característiques i problemes generals de la Natura tractant primer el medi natural i des-

prés tota la llarga colla de problemes derivats de l'impacte de l'home sobre el medi, estudiant la problemàtica del medi geològic, de l'aquàtic, dels sòls, de la vegetació i de la fauna, amb tota l'amplitud d'ambdues paraules. La tercera part té dues seccions ben diferenciades: una tracta les espècies o grups, animals i vegetals, amenaçades, i l'altre les zones amenaçades o conflictives en un recorregut geogràfic arreu de tots els Països Catalans senyalant la problemàtica general de cada zona, els indrets particularment interessants i/o conflictius i les zones preservades o a preservar. La quarta part, la més esperançada de l'obra, dóna unes orientacions per una gestió ecològica, les directrius generals que cal tenir sempre presents i les línies que hauria de seguir una política de zones preservades a casa nostra. Completen el text, a més de les fotografies una cinquantena de documentades notes, una llarga llista de bibliografia i una mitja dotzena de documents, que constitueixen l'apèndix final.

Diguem també que aquest text ha estat adoptat com a document de treball a l'Àmbit d'Ordenació del Territori del Congrés de Cultura Catalana.

Podríem allargar tant com volguéssim aquest comentari que hem volgut que sigui com la presentació a tots els nostres consocis d'una obra cabdal en la problemàtica de la nostra atacada Natura. Una obra que, com diu Ramon Folch en el pròleg, «ha estat escrita amb fe i sense gaire esperança, per gent que comprèn la Natura, que l'estima, que la viu». Una obra que dóna una línia que cal adoptar i per la que cal lluitar per tal de solucionar els greus problemes que tenim plantejats. Una obra escrita per a tothom i que els autors voldrien, encara que en part no depèn de nosaltres (una mica sí), que fós útil al país, com resa la dedicatòria que porta i que tan bé la caracteritza: «Al país, amb l'esperança d'ésser-li útils».

excursions realitzades

5, 6 i 7 juny: Assistència al Campament general de Catalunya (commemoració centenari) a Sadernes (Garrotxa): famílies Pintado-Verderi-Soler Torra (representants del Centre). En el repartiment de premis, sentírem amb joia el nom del Centre, tres vegades:

Gabriel Verderi, menció especial en dibuix i primer premi en escultura de fang i Enric Padrós, tercer premi en dibuix.

SORTIDES A MUNTANYA PER MEMBRES DE LA S. A. M.

PIRINEU

11 abril: Andorra. Ascensió al Comapedrosa amb esquís, per A. Hilla, M. Tomàs, F. Soler, A. Martí, F. Abad, J. Feiner, M. Soler i P. Martí.

PALLARS

11-12-13-14 Abril: Travessany. Travessa de les Agulles, per J. Capdevila i J. Turull.

MALADETES

16-17-18-19 Abril: Ascensió al Vallhiverna i Tempestats, per Ll. Cazorla, F. Zamora i J. Martínez.

SANT LLORENÇ

9 maig: Morral del Llop. Via Euras (1.ª absoluta), per F. Parera, D. Armengol i J. Cuevas.

16 maig: La Falconera. Via Estenalles, per J. Marzal i J. Feiner.

27 maig: Roca de les Onze hores. Punta Terrassa. Via. G.E.S.A.M., per F. Parera.

MONTSERRAT

15 maig: Paret de St. Jeroni. Via. Mas-Brullet, F. Abad i J. Feiner.

27 maig: Dauet, via Normal, per J. Anglès, J. Turull, A. Hilla i A. Bros.

La Filigrana, via Normal, per J. Anglès, A. Hilla i A. Bros.

Bessona Superior i La Filigrana, per les vies Normal, per J. Galofre, J. Marzal, J. Feiner i F. Abad.

TERRADETS

23 maig: Roca Regina. A. N. E. (1.ª local), via Ribes-Vidal, per A. Bros, A. Hilla, J. Anglès i M. Tomàs.

GALLIFA

Roc de S. Sadurní (Cingles de Gallifa), 1.ª absoluta, via S.A.M., per J. Anglès, J. Agulló i A. Bros.

PEDRAFORCA

16 maig: Paret Sud. Via Pany-Jaus, per J. Bruguera i F. Parera.

30 maig: Cara Nord. Via Cerdà-POKORSKY, per A. Casanovas, M. Tomàs, A. Hilla, J. Agulló i A. Bros.

VALL DE NÚRIA

16 maig: Pic de l'Infern, aresta N. O., per Ll. Cazorla, J. Martínez i J. M. Màrquez.

23 maig: Agulla de l'Hereuet. Ascensió pel couloir Oest, per J. Turull i F. Solé.

30 maig: Pic de l'Infern, aresta N. O., per J. A. López i F. Zamora.

30 maig: A. Blanca de Carançà A. N. via Pirenaica, per Ll. Cazorla i J. Martínez.

SORTIDES D'ESPELEOLOGIA REALITZADES PER MEMBRES DE LA S.I.S.

Març:

7: Av. de Can Pobla (St. Llorenç), per R. Badia i amics.

- 7: Av del Llest (Obac), Curs d'Excursionisme, per J. Boixader, R. Rius, M. Vives, M. Milià, J. Badiella i M. Clariana.
- 7: Les Foradades (Obac), Curs de Tècnica.
- 14: Av. de Torremiró (Castelló), per A. Serra, C. Ballbè, C. Cantón, S. Vives i J. Rosaura.
- 14: Av. del Club «Via pèndol» (St. Llorenç), per M. Vives, M. Milià, A. Casamada, J. Ribas, J. Ortega, J. M.ª Zamora.
- 14: Av. de les Pinasses (Obac), per J. Sales, E. Badiella i amics.
- 14: Av. del Llest (Obac), per T. Panadès, P. M. Carnerero y R. Salinas.
- 19: La Saiola, Av. de l'Endaló (Obac), per C. Cantón, A. Casamada i S. Vives.
- 19: Av. de la Carbonera (St. Llorenç), per T. Panadès i P. M. Carnerero.
- 20 i 21: Solencio de Bastaras (Osca), per J. Pallisé i P. Sirvent.
- 20 i 21: Av. d'en Roca, Av. dels Esquirols i Av. de l'Averdó (Ordal), per J. Cañellas, T. de la Torre, X. Badiella i E. Badiella.
- 21: Av. del Bruc (Garraf), per A. Casamada, J. Ortega i M. Noguera.
- 21: Sima de San Pedro (Terol), per A. Clariana, C. Cantón, S. Vives i J. Rosaura.
- 27: Av. del Llest (Obac), per T. de la Torre, J. Gil i amics.
- 28: Av. de la Canal de la Ravella (St. Llorenç), per X. Badiella i J. Germain.
- 28: Av. de l'Emili Sabaté, Av. Morgan i Comas i Av. de les Serps (Garraf), per J. Boixader i E. Badiella.
- 31: Av. de la Vinya d'en Tomàs (Castellbisbal), per X. Badiella i X. Mayans.

Abril:

- 3: Av. de la Canal de la Ravella (St. Llorenç), per J. Indurain, X. Badiella, E. Badiella i J. Borja.
- 4: Av. de Castellsapera (Obac), per L. Cazorla i J. Martínez.
- 10: Av. del Llest (Obac), per J. Indurain, X. Badiella i E. Badiella.
- 11: Av. de Castellsapera (Obac), per J. M.ª Zamora, A. Casamada, J. Indurain i E. Badiella.
- 11: Cova del Pla de Servera, per C. Ballbè, T. Serra, C. Cantón i S. Vives.
- Del 10 al 19: Cv. de Mairvelegorreta (Gorbea, Alava), per A. Casamada, M. Milià, A. Clariana, J. M. Zamora, M. Vives, E. Badiella i J. Gentelles.
- Del 10 al 20: C-1, C-2, C-3, C-4 i C-5 (Sistema de guix de Cova Dura. Sorbas, Almeria), per J. Rosaura, J. Ortega, M. Noguera i J. A. Ribas.
- Del 15 al 19: Ojo Guareña, Cueva Musai, Cueva Albia (Burgos), Cvs. Venta Laperra 1 i 2, Cv. del Polvorín (Alava), Cv. Balzola, Cv. Boikoba, Cv. Gentilzuibi, Cv. Axleor (Biscaia), per T. Serra, C. Ballbè, C. Cantón i S. Vives.
- 25: Av. del Mall (Garraf). Curs de Tècnica.
- 25: Av. d'en Sendo (Obac), per J. Puig, X. Badiella i M. Vives.

Maig:

- 1: Av. de l'Ascensió i Av. Lluís Solà (Garraf), per J. Indurain i E. Badiella.
- 1 i 2: Cort Fosca de Matarrodona i Cova de Rosimvor (Obac), per X. Badiella i J. Puig.
- 1 i 2: Cueva Baja de la Galiana, Cova de la Ermita, Sima del Torcón, Sima del Campillo, Torca del Carlista, Sima de Covalaira, Cueva del Rey, Cueva Colmena i Cueva Polvoristas. Ucero (Sòria), per S. Vives, C. Cantón, J. Rosaura, A. Clariana, A. Casamada i J. Ortega.
- 2: Av. d'en Jordi Roger (Gualba), Per J. Badiella i amics.
- 2: Bòfia del Port del Comte (Solsonès), per J. Centelles, M. Centelles, E. Ruiz, M. Jover i A. Martínez.
- 2: Av. del Picarol (Obac), per L. Cazorla i J. M.ª Màrquez.
- 8: Av. de la Codoleda i Av. de la Canal de l'Esquirol (St. Llorenç), per J. Badiella i amics.
- 8: Av. dels Pouetons (Montserrat), per J. Rosaura, J. Ortega, M. Noguera i S. Vives.
- 9: Av. de Castellsapera (Obac), per A. Clariana i J. Ribas.
- 9: Av. d'en Pasant i Av. de la Geltrú (Garraf), per A. Casamada, C. Cantón, J. Puig, J. Centelles i E. Badiella.
- 9: Av. de la Codoleda (St. Llorenç), per D. Trias i M. Vives.
- 9: Av. dels Pouetons (Montserrat), per M. Noguera, J. Ortega, J. Rosaura y S. Vives.
- 9: Av. del Daví (St. Llorenç), per J. Cañellas i amics.
- 9: Av. del Figuerot i Av. de la Canal de l'Esquirol (St. Llorenç), per J. Martínez, L. Cazorla i J. M.ª Màrquez.
- 15: Av. de l'Esquerrà «Via Anna» (Garraf), Curs de Tècnica.
- 15: Av. del Daví (St. Llorenç), per C. Artigas, A. Ricote i amics.
- 22: Av. del Daví (St. Llorenç), per C. Cantón, J. Badiella, E. Badiella i amics.
- 22: Av. de l'Esplugu (Obac), per J. Martínez, L. Cazorla i P. M.ª Carnerero.
- 23: Av. dels Esquirols (Ordal), per M. Noguera, J. Rosaura, S. Vives i J. Ortega.
- 23: Av. del Tortosí, Cova Font Freda i Av. de Sant Jaume de la Mata (Obac), per A. Clariana, C. Cantón, X. Badiella, J. Puig i A. Casamada.
- 27: Cova de la Barbotera, Av. de la Barbotera, Av. de l'Alzina Teresa i Els Caus del Guitart (Obac), per C. Cantón i S. Vives.
- 27: Av. de la Pinassa (Obac), per M. Noguera, M. Vives, M. Milià, A. Casamada, J. Puig, J. Indurain, E. Badiella i amics.
- 27: Av. de la Vinya d'en Tomàs (Castellbell), per A. Clariana, J. Rosaura i X. Badiella.

SORTIDES S.I.S. OLESA

Es continuaren les prospeccions arqueològiques a Sant Salvador de les Espases i al Castell d'Esparraguera.

On també s'hi està realitzant un treball molt interessant és al Castell de Villalba.

SORTIDES DE CIÈNCIES NATURALS**Març:**

- 2: Prospeccions zoològiques a San Pedro (Madrid), per E. Vives.
- 27: Prospeccions zoològiques a La Barranca de Navacerrada (Madrid), per E. Vives.

Abril:

- Del 14 al 19: Prospeccions zoològiques a Cala Canyelles (Gerona), per X. Badiella, E. Badiella, M. Badiella, P. Badiella, A. Taberner, J. Taberner i E. Font.
- 25: Prospeccions zoològiques a Cercedilla (Madrid), per E. Vives i amics de la Universitat de Santiago.

Maig:

- 19: Prospeccions zoològiques a La Mata (Serra de l'Obac), per C. Ballbè i A Serra.
- 16: Prospeccions zoològiques a Viladecavalls, per J. Vives, M. Vives i A. Serra.
- 23: Prospeccions biològiques al port de Cotos (Navacerrada, Madrid), per E. Vives i companys de la Universitat Complutense.
- 27: Prospeccions zoològiques a Monistrol, per A. Clariana, J. Rosaura i X. Badiella.
- 27: Prospeccions zoològiques al pic de Peñalara (Serra de Guadarrama), per E. Vives i companys de la Universitat Complutense.

Juny:

- 2: Prospeccions zoològiques i botàniques a Bola del Mundo (Serra de Guadarrama), per E. Vives.
- 3: Prospeccions zoològiques a Monistrol, per X. Badiella.
- 6: Prospeccions zoològiques i botàniques a Rascafria i el Paular (Madrid), per E. Vives i R. Outerelo.
- 13: Prospeccions zoològiques a Can Torras (St. Llorenç), per X. Badiella.
- 13: Prospeccions zoològiques a la Casa de Campo de Madrid, per E. Vives i companys.
- 19 i 20: Campanya zoològica a La Mancha (Toledo). Prospeccions als saladars interiors de Quero, Villanueva de los Caballeros i Villacañas, per E. Vives, Dr. F. Novoa i Dra. Regina (U. Complutense).
- 24: Prospeccions zoològiques a la Bola del Mundo i Cabeza de Hierro (Serra Guadarrama), per E. Vives i companys de la Universitat Complutense.

DECORACIÓ

ELLSA, S. A.

Ctra. Martorell, 58

Telèfon 298 14 88

CAMISERIA I CONFECCIONS

ORLEY

de VÍDUA PRAT

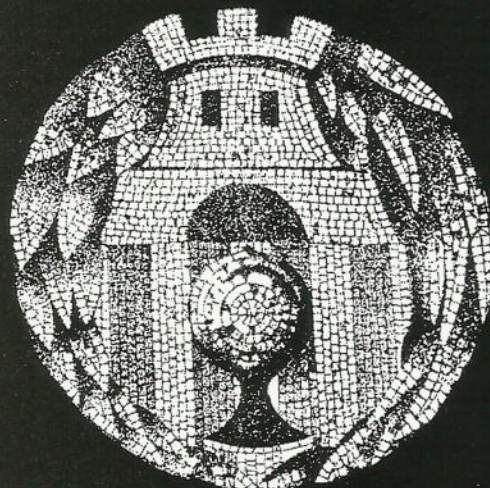
Sant Pere, 29

TERRASSA

Telèfon 298 55 51

DISPONIBLE

CAIXA D'ESTALVIS DE TERRASSA

fundada al 1877

una completa organització financera al vostre servei

Comptes corrents
Llibretes d'estalvi
Llibretes a termini
Préstecs
Compra, venda
i custòdia de valors
Operacions de servei
i la
Nostra Obra
Social i Cultural

AGÈNCIES URBANES:

Rutlla, 2
Plaza del Triunfo
Ctra. de Castellar, 2
Faraday, 115 bis
Ctra. de Moncada, 420-422
Ctra. de Castellar, 426
Avda. del Caudillo, 237
San Cosme, 143
Ancha, 310
Nuria, 232 (esq. M.Auxiliadora)
Ctra. de Rellinás (esq. Pardo Bazán)
Pza. Liberación
Grupo Guadalhorce. Bloque 2, bjs. A
(junto Avda. Glorias Catalanas)

deportes
ALPINOS

INTERSPORT

TERRASSA
Rutlla, 31
Tel. 297 40 69

SABADELL
Rambla del Caudillo, 116
Tel. 295 20 35

Ctr. N. 150. Km. 14'700
Sport Center

FOTOS

francino

Major, 9
Telèfon 297 28 33
TERRASSA